

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hátra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hátra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
5-szöttes petty sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitászó ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 222.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Résvé-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, november 17.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vázérolk: A józan voks.
- A főváros.
- Vasuti összejövetel Kőbányán.
- Kossuth Ferenc ünnepése.
- Román nemzetgyűlés.
- Munkásgimnázium Aradon.
- A hammi katasztrófa.
- Bélaivari Fekete Miklós Aradon.
- Kamatotzatott szerelem.
- Megszöktettek egy grófkisasszonyt.
- Fogházra ítelt képviselő.
- Letartóztatott író.
- Gyilkosság a főtárgyaláson.
- Amiről beszélnék.
- Rendőrtől meghurcolt: aradi építészvállalkozó.
- Óriási panama Szerbiában.
- Tárca: Budapest. Írta: Pártos Szilárd.

A józan voks.

Arad, november 16

A nagy reformterv visszhangjával van tele a levegő: de mindenki arról beszél, hogy milyen sok voks lesz egy embernek, kettő is, három is, ellenben szó se esik azokról, akik nem hogy két vagy három szavazatot kapnának, de egyetlen-egygyel se hivalkodhatnak. Való, hogy önálló, a maga kenyerén élő polgár, az általános választói jog behozatala után ilyen nem is lenne, lesz azért — lehet, sőt bizonyára lesz is. Az új javaslatnak is vannak intézkedései, amelyek, bizonyos esetekben, eltiltják az urnáktól azokat a polgárokat is, akiknek különben joguk lenne hozzá, hogy alkotmányos kötelességüket gyakorolják. Akiknek választói joguk tehát: van, de — nincs.

A reform idevonatkozó intézkedései között különösen nevezetes, érdekes és jellemző az, amely szerint választói jogot nem gyakorolhat az, „aki nyilvános helyen botrányt okozó részegség miatt két éven belül, legalább két ízben jogerősen el volt ítélve és az utolsó büntetés kiállításától vagy elévülésétől számított egy év még el nem telt.”

Annak az embernek tehát, aki tart valamit a polgári jogára és élni akar alkotmányos hatalmával, ezentul vagy kerülnie kell az italt, vagy — igen jól kell bírnia. Jaj annak, aki se nem inni, se nagyszerűen inni nem tud. Az, ha három vokstra lenne is elegendő jogosultsága, még annyit se számít, mint egy ósválasztó, aki tizedmagával szurkol ki egy szál vokst.

Talán az egész törvényben nincs még egy intézkedés, amely a reform korcsakos megváltoztató hatására olyan világos perspektívát tudna adni a képzeletnek, mint ez a paragrafus. Mert tagadhatatlan, hogy idáig ennek a szónak: voks, mindig meg volt a maga hagyományos és óhatatlan illata: energikus keveréke a szivarfüstnek és a borgőznek. A voks fogalma mindig kissé dülöngve jelent meg a képzeletben mint súlyos játékszere két ellentétes érzésnek: a magasságba törő lelkesedésnek és a sárgaföld felé vonzó egyéni diszpozíciónak.

A reform igen nagy szigorúsággal rákényszerít bennünket, hogy a voks fogalmának egészen új és a régivel merően ellentétes képéhez szoktassuk hozzá

a fantáziánkat. A voks alakja ezentul minden formájú lehet, csak épen dülöngő nem és megjelenhetik minden levegőben, csak épen a borgőz enyhe párázatában nem. A régi vokshoz illett, hogy egy kicsit „deritve legyen,” az új voks minden-
nel fűtheti a lelkesedését, meg a jókedvét, csak épen azzal nem, ami eddig a leg-
használatosabb volt: alkohollal.

Igy megváltozván a voks képe, hol az a merész fantáziájú ember, aki a jövőd kortesét maga elé tudja képzelni? A kortesét, aki nem kulacsot tart a kezében, hanem a mértékletességi és antialkoholista egyesületek brosuráit! Mert ezentul a jó kortesnek ez lesz a legnagyobb feladata: megoltalmazni a hiveket attól, hogy — az ellenfél kortese, egyéb kapacitáció nem sikerülvén, leitassa és így tegye ártalmatlanná őket. Semmi kétség: az eddigi kortesek kilenczted része most keseredett lélekkel ott hagyja ezt a mesterséget, mert a korteskedésnek ehhez az új stílusa-hoz se kedve, se egyéni rátermettsége. A korcsmárosok se fogják áldani Andrássy Gyula grófot, aki tiszta vizet öntet a választó poharába!

De hogy az asszonyok szívét odakünt a falukban jobban megnyeri ezzel a paragrafussal, mintha — választói jogot adott volna nekik, az valószínű. Mert, aki ismeri a magyar ember lelkét, az tudja, hogy ez az egy intézkedés többet segít az iszákosság ellen, mint száz brosurá, meg prédikáció. Alkotmányos jogára a magyar ember sokat tart. Büszke rá, félti, megbecsüli és szeret élni vele. Az a veszed-

Budapest.*

Írta: Pártos Szilárd.

Olmos, ködös, simankós, őszi hajnal,
Nagy szürkesség ült a város felett,
Mikor büszkén és fűlértő robajjal
Végre a gép velem megérkezett.
Begördülte a füstös állomásra,
Fáradtan, lomhán fujva nagyokat,
S én a fűléből cél nélkül kiszállva
Mentem arra, merre a nép haladt.

Piskos munkás had, gyermek, asszony, férfi,
Munkájukhoz szerszám a vállukon,
A környékből pár sváb tejhordó néni,
Kiket a pénz a nagyvárosba von.
Vlttek magukkal, mint szélvész a polyhet,
Amely száll száll, de tehetetlenül,
S erejéből a sugó feresgetnek,
Kérve, nem kérve: rossz helyre kerül.

S hurcolt magával feltartóztatatlan
A céljához ért nagy néparadat,
S hagyta magam vinni a láрма, zajban,
Oda, hol álom s ábránd megszakad.
Hol vívódás, örök küzdés az élet,
Átok a regg' s gyönyörbe fái az est,

* Mutató a szerszámok most megjelent kötetéből.

A lét nehéz gazdagnak és szegénynek, —
Igy tárult fel előttem Budapest.

Pocsék, csúf, őszi hajnal volt. A város
Álmából ébredezni kezdett épp,
Kocsik álltak készen fuvarozáshoz,
Bevásárlásra indult pár család.
A villamos már szjál ment az utcán,
Mít néhány ember lassan tisztogat,
Pákinasok álomszusszékön, lustán
Herdták ki a kifit s a mákosat.

S beljebb, a város égő bensejében
Az élet mind forróbb pengésbe csap,
Mindenkij jár kel munkájára készen,
Mind fáradt és lerongyolt búz alak.
— Hosszu sorban munkások készülődnek
A gyárba . . . hej! a Holnap fenyeget,
Nap-nap után a sok éhes evőnek
Kell beszerezni száraz kenyeret.

Erős, kőrges kezük ökölbe sárva,
Szemükben vad, vörös tűz fény lobog.
S haladnak szóltan, fáradtan a gyárba,
Ijeszt az éhség és int a dolog. —
— Előjönnek a fojtó műhelyekből
Beesett mellű, sápadt emberek,

A nyomda mélyből hoznak kenyeret föl,
S az éj árán megváltják életüket.

S jönnek a tollak fáradt katonái,
Ezmék és álmok katonája mind,
Kiknek kenyérért kell vadul csatázni,
Ures gyomruknak korgása szerint.
Tapogatózva s mint az éjl baglyok
Lépkednek lassan az utca során,
(Ritkán tapossák nappal az aszfaltot,
De annál többször éjszakákon ám.)

S mozogni kezd a kalmár nép. Szimatja
Soh' sem csalá meg s titkon lesbe áll,
Az áldozatját gyorsan megragadja,
S új fillérre, újabb étkerre vár.
Görnyedt alakok zajjal feleresztik
Boltjuk előtt a vas redőnyöket,
Az új napot újabb reménnyel kezdik,
Boltjukba még ma sok vevő jöhet . . .

Vigyázva járok az örült asivajban,
Ssemem káprásik, léptem ingatag,
A nagy tömegbe vágok öntudatlan,
Hol győz a Düh, Irigység és Harag.
S miközbe' mélán elmerülve nézem
Az élet, átok s bűnök városát,

lem, hogy elveszitheti ugyanakkor, amikor hozzájutott és élhet vele sok olyan földije is, akinek eddig nem volt és aki nála módban, sorban, tekintélyben kevesebb, ennek a szegénynek a veszedelme és aggodalma igen erős védelem és ellenszer a lelkében az ital kísértésével szemben. A pénzt nem sajnálja az italért, de a jussát, a polgári becsületet, ha egy szikrája maradt is meg a lelkében az energiának — el nem issza.

Ez az egy intézkedés maga is nagy erkölcsi ereje az Andrássy javaslatának. Ellene valószínűleg azok se fognak epónálni, akik különben nem nagyon lelkesednek érte!

A FŐVÁROS.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, november 16.

Pont tíz órakor az üléssteremben még senki nincsen. A folyosón Polónyi Géza (a hóna alatt egy óriási paksamétával) beszél néhány szál emberrel.

— Fél fogok szólalni a részletes vitánál. Fogalmatok sincs, milyen garázdálkodás folyik a városnál. A pénzügyi helyzet...

S nagyterjedelmű disszertációt vág ki a főváros pénzügyi helyzetéről. Előadásában Wekerle Sándor akadályozza meg, ki karonfogja és félrehívja.

Návay Lajos elnök jóval 10 óra után nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyvet Csizmasia Endre olvasta föl, melynek hitelesítése után

Návay elnök kegyeletos szavakban emlékezik meg a hammi (Wastfalla) bányakatasztrófáról, mely közvetve az egész emberiséget érte és javasolja, hogy a Ház az egész magyar nemzet nevében fejezze ki részvétét a német birodalmi gyűlésnek. A Ház elfogadja elnök javaslatát. Elnöki előterjesztések után felolvasta Olaj Lajos levelét, aki közjogi-dvő történet ki-nevesése folytán mandátumáról lemond. Románok terjesztése után a fővárosi törvényjavaslat tárgyalása következett.

Hideg, fagyasztó szél súvít nékem,
A széles utcákon rohanva át:

— Ilyen lesz te is; ilyen kifáradt,
Vértelen ember, elkopott, szegény,
Ki kenyérért áldoz fel éjszakákat,
S tollával küzd a betűk mezején.
Bessét mellel, meggörnyedt alakkal,
Remeg a lábod, ressket a kezed,
Munkába lel ébren még majd a hajnal,
S munkába állsz, ha este közeleg.

Myen lesz majd tenéked is az élet:
Harc, guny, nyomor, csalódások sora,
Robotolás, örök küzdelem,
Miknek végét nem éréd el soha.
Szenvedések és megátkozások,
Reménytelenség, kínzó gyötrelmek,
Széttépvő látni száz ábrándot, álmot,
S áttengődni egy hosszú életen...

S míg a szélvész fülembé zugja egyre
Ijesztően rettentő jóslatát,
Szép, délbábos ábránd száll szememre,
S fatum képe vonul előttem át.
Amely hiába csóbt oszromolva,
Míg emlékekkel búvkörébe von,
— Ényel, miként az ós regék Molochja
Budapest, a száz vétkű Babylon.

(A főváros fejlesztése.)

Németh Imre: Hosszas beszédében sürgeti a bomba-téri Duna-híd létesítését és kormánytámogatást kér a főváros számára.

Szabeny Antal sok üdvös intézményt lát a törvényjavaslatban, hogy azt elfogadja.

Elnök ezután a viát besárja.

Heitsy Pál előadó válaszul az elhangzott ellenvetésekre és különösen Polónyi Gézával polemizál.

Polónyi Géza félreértett szavalt, amit az előadó kifogásolt — igazította helyre.

Wekerle miniszterelnök a községl válasz tások alkalmával felmerülő anomáliákra vonatkozólag kijelenti, hogy a belügyminiszter a választási reform elintézése után feltétlenül a fővárosi adminisztrációt fogja elintézni. Majd sorban válaszul a vitában részt vett képviselők ellenvetéseire és kijelenti, hogy az állam a fővárosnak jelentékeny áldozatot hoz, amely azonban gazdasági és politikai jelentőségével arányban áll.

Ezután a Ház általánosságban elfogadta a javaslatot.

(Részletes vita.)

A címnél Simkó József módosítást ajánl, melyhez előadó és miniszterelnök hozzájárul, így Simkó módosításával fogadták el.

A 2. §-hoz Polónyi Géza ajánl módosítást. Kovács Pál Polónyival szemben ajánl módosítást.

Wekerle kijelenti, hogy Polónyi módosításához hozzájárul.

A 3. §-hoz Polónyi Géza a hidvámszedés dolgában ajánl módosítást.

Wekerle miniszterelnök ezt ellenzi.

Hódy Gyula kéri a Boráros-téri hid felállítását és azt szükségesnek mondja.

Wekerle helyesli azt, hogy a Boráros-téren legyen a hid, de kijelenti, hogy annak felépítésére fedezet nincs. A hidépítés szabályozással jár, ami viszont kivajátításokkal jár, ez nagy költség.

Hódy visszavonja módosítását.

(A Margitsziget.)

Polónyi Géza a 4. §-hoz szólal fel. A margitszigeti sporttelep fenntartására hívja fel a kormányt. Figyelmeztet, hogy a vendéglők, szállók stb. bérbe vannak adva. Ezek megváltása óriási költséggel járna ugyan, mégis meg kell váltani azon esetben, ha a sporttelepek fennmaradását veszélyeztetnék. Megnyugtatót kér a miniszterelnöktől. Tudni óhajtja, hány évre szól a költségvetésben szereplő 210.000 koronás amortizáció. A 75 éves kötelezettség óriási megterhelés volna, amelyen — magánjogi szerződésről lévén szó — esen időn belül nem is lehet változtatni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Dehogy nem lehet.

Polónyi Géza: Magánjogi szerződés csak mindkét fél beleegyezésével változtatható meg. Lehet, hogy a gyakorlatban másképp van, de a törvény így írja elő. Az eddigi megállapodás szerint a közmunkatanács csak a javaslat törvényerőre emelkedése után fogja megállapítani azon tettek értékét, melyeket a vételár egy része fejében a főhercegnek átengednek. Ezt nem tartja helyesnek. Az érték megállapításának még a javaslat tárgyalása folyamán meg kellene történnie. A szakaszt egyébként elfogadja.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Kijelenti, hogy az összes szerződéseket átveszik, így a sporttelepet is. A sporttelep céljaira különben a sziget egyik nagy részét fogják felhasználni. A 210.000 korona járadékkal a sziget vételárát fizetik meg — a sziget jövedelméből 70 év alatt. Ha azonban előbb óhajtjuk megfizetni az

egész összeget, akkor megfizethetjük. Ha nincs kikötve az, hogy nem fizethetünk előbb, akkor megváltható a járadék. A telkek alapértékét kölcsönösen kiküldött bizottságok fogják megállapítani. A szakaszt változatlanul kéri elfogadni.

A Ház változatlanul fogadja el.

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után

Polónyi Géza: Indítványozza, hogy az új házak adómentességének idejébe ne számítsák be azt az időszakot, amely sztrájkjal vagy más munkásmozgalmakkal telik el.

Ballagi Ernő a fokozott adómentességet a Ferencváros belső részére is kéri kiterjeszteni.

Wekerle hozzájárul Polónyi és Ballagi indítványához. A Ház a szakaszt a változtatásokkal elfogadja.

A végrehajtási járadéknál

Polónyi Géza: Felhívja, hogy a tiszt lakások általában 15% kal nagyobbak Bécsben, mint Budapesten.

Wekerle kijelenti, hogy ez semmi összefüggésben nincs a javaslattal, de a figyelmeztetést köszöni.

(Az önkéntes bank.)

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadta. Ezzel a fővárosi törvény tárgyalását befejezték és kérvényeket kezdtek tárgyalni. Zemplén-megye az önkéntes bank érdekében intézett kérvényt a Házhoz.

Mezkovitz előadó javasolja a felirat tudomásul vételét. A Ház a javaslatot elfogadta.

(A postások kérvénye.)

A posta- és telefontársulatok feltevéseiről iránti kérvényére vonatkozólag a kérvényi bizottság nem lát okot fennforogni intézkedésre, mert a miniszterelnök erre nézve már nyilatkozott.

Nagy Dezso: Pártolja a postások kérvényét.

A Ház a bizottság javaslatát fogadta el, mire az ülés véget ért.

Román nemzetgyűlés.

A vasárnapi népgyűlés határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16

Tegnap impozáns népgyűlés volt a Fejsze utcában lévő ugynevezett Casa Nationále-ban (román nemzeti ház), a hol több ezren voltak jelen s érdekes határozatot hoztak a választói törvénytervezet ügyében. Elhatározták, hogy olyan román nemzetgyűlést hívják össze, amilyen 1848-ban Balázsfalván volt. Mint bennünket értesítenek, ezt a nemzetgyűlést Aradra tervezik.

A vasárnapi népgyűlésről ezt a tudósítást írjuk:

A népgyűlést délután 2 órakor nyitották meg. Aradmegye 30 községének képviselői, tanítók, papok, parasztok teljes számmal megjelentek, az aradi románok közül pedig ugyiszólván senki se hiányzott. A közönség között sok előkelő román asszony is volt. A gyűlést Goldis László nyitotta meg s üdvözölte a több ezer főnyi közönséget.

— Elérkezett az idő, — nygmond — hogy a választóreform ellen indított harcban társakat keressünk. Ezek a társak a szocialisták, akik teljes szívvel csatlakoznak a mi mozgalmunkhoz, mert ők jóbarátaink.

Ezután indítványára elnökké Vekics Mihályt, a gyűlés jegyzőjévé pedig Boksa Szevér szerkesztőt választották meg.

Miután Velics megnyitja elhangzott, *Mar-sieu* Jusztin dr. emelkedett föl és a választó-reformról beszélt, gunyos formában. Beszéde nagy hatást keltett.

Most Velics Mihály bemutatta a központi szociáldemokrata párt kiküldöttét, *Kunfi* Zsigmond dr. volt temesvári tanárt, aki csaknem egy óra hosszáig tartó magyar beszédben bírálta a választó reformot. Többek között arról is beszélt, hogy a románok mindég dinasztikusok voltak s most az uralkodó még se adja meg nekik azt, amit megígért.

Itt ilyen felkiáltások voltak hallhatók:

— Ő már nagyon öreg! Nem emlékszik arra, amit ígért!

Kunfi kijelentette, hogy a szociálisták öszián támogatják ebben a harcban a románokat, mert velük szimpatizálnak és a rokonszeny a közös harcban barátsággá fejlődik.

Utána *Vuk* román szocialista beszélt románul. Majd *Pop C. István* nagyhasú beszédet mondott a választójogról s a románok harcairól. Beszélt az 1848. május 15-én Batásfalván tartott nagy nemzetgyűlésről. Párhuzamot vont az akkori és mostani állapotok között és azt mondta, hogy most is *közeledünk a forradalomhoz.*

Végül *Baku Széver* határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben kimondák, hogy nem-sokára ismét nagy nemzetgyűlést fognak tartani a választóreform ellen. Asután egészen rövid és szinte rideg hangú táviratot küldtek a királynak tudtára adván a gyűlés határozatát.

Vasuti összeütközés Kőbányán.

Emberéletben nem esett kár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16

Könnyen végzetessé válhatott volna az a katasztrófa, amely a tegnapi esti, győri személyvonatot, a főváros közvetlen közelében, a kőbányai vasuti átjárónál érte. Az utasokkal zsúfolt vonat, alig hogy a keleti pályaudvart elhagyta, hibás váltóállítás következtében beleszaladt egy előtte haladó tehervonatba. Az összeütközés következtében a tehervonat négy kocsija izzéporrá törött és a személyvonat mozdonya is használhatatlanná vált, úgy, hogy vissza kellett vinni a keleti pályaudvarra. Emberéletben nem esett kár. Három utast a lezuhanó podgyászok könnyebben megsebesítettek, ezeknek sebeit egy orvos, aki véletlenül a vonaton volt, bekötözte. Nagyobb baja senkinek se történt.

Este 7 óra 15 perckor indult el — mint fővárosi tudósítónk jelenti — a keleti pályaudvarról a győri személyvonat. Igen sok utasa volt és különösen a III. osztályú kocsik teltek meg a szomszédos falvakba igyekező emberekkel.

Mikor a vonat a kőbányai vasuti átjáróhoz ért, ahol a mellékvágányról a fővágányra kellett volna befördülnie, a jelzőlámpás szabad pályát mutatott. A vonat teljes menetsebességgel ráfutott a fővágányra és egész erejével beleszaladt a vágányon haladó, 7346. számú, Rutka felé indított tehervonatba. A következő pillanatban a tehervonat utolsó négy kocsija összetörött s a személyvonat mozdonya szetzuzódott, a vonat pedig nagy zökkenéssel megállott.

Az utasok között óriási pánik tört ki s mindenki halálosan megrémülve ugrott le a vonatról. Emberéletben azonban sze-

rencsére nem esett kár, csak három postás sérült meg könnyebben. Ezek azonban a saját lábukon távoztak.

A főkapitányságról Saly Károly rendőrtanácsos és Thury Sándor fogalmazó, a keleti pályaudvarról pedig Lacsnit főfelügyelő állomásfőnök mentek ki a helyszínére és azonnal megindították a vizsgálatot. A személyvonatot lekapták a mozdonyról és egy mellékvágányon vitték tovább. A mozdonyt visszavitték a keleti pályaudvarra.

A vasuti személyzet azonnal hozzálátott a megrongált pálya kijavításához és egész éjjel fátyafényénél folytatta a munkát, mellyel csak reggelre készültek el. Az esti gyorsvonatok Kőbányán állottak meg és az utasokat innen segítővonatokon hozták be a fővárosba.

Bélavári Fekete Miklós Aradon.

A helyőrség tisztikarának bemutatkozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16.

A király — mint azt megirtuk — az aradi állomásparancsnoki állásra bélavári *Fekete Miklós* vezérőrnagyot nevezte ki. A tábornok tegnap érkezett Aradra s tisztelgett *Arendt* Lajos vezérőrnagynál s a mai nap folyamán átvette *Dittrich* Albert ezredestől, aki a dandárnoki parancsnokságban ez ideig helyettesítette, úgy az állomás, mint a dandárparancsnokságot.

Az új állomásparancsnok első napi működésével már olyan kellemes figyelmet tanúsított, amely csak megerősíti azt a jó viszonyt, mely eddig is élt a polgárság és katonaság között s megerősíti azokat az értesüléseinket, melyeket a tábornok egyéniségéről kaptunk. Mindazok, akik eddigi pályáján Feketével érintkeztek, körütekintő, nagy látókörű és nagy tudású embernek ismerik s mai tettével annak is bizonyosságát adta, hogy ekszponált vezető helyen is a körülmények okos mérlegelésével arra törekszik, hogy a katonai intézményt kedvelté és népszerűvé tegye.

Mint említettük, ma délelőtt tisztelgett előtte az aradi helyőrség egész tisztikara. A fényes csoportban fegyvernemenként elkülönödvé várták a tisztikaszinó dísztermében az egybegyűlt tisztek az új parancsnokot, aki teljes tábornoki díszben *Dittrich* Albert ezredes társaságában érkezett meg. Rendkívül meleg hangú és bajtársias érzelmektől áthatott beszédben kérte a tisztikar támogatását, egyben pedig összetartásra, a polgársággal a jó viszony ápolására serkentette a megjelenteket. A bemutatkozó beszédet Fekete vezérőrnagy német nyelven mondotta el.

Mikor bevégezte szavait, katonás üdvözléssel elköszönt a közös hadsereg tisztjeitől s a jelenvolt honvédgyalogzászlóalj és honvédhuszár osztály tisztikara elé lépve magyarul mondotta el azokat, amiket a másik csoportnak kötött lelkére. A hivatalos szónokiat elhangzása után egyenként szólította meg tisztjeit s többször hangoztatta beszélgetés közben, sajnálja, hogy nem tud tökéletesen magyarul, de ennek az az oka, hogy szolgálati idejének legnagyobb részét német és más idegen nyelvű ezredeknél és a vezérkarban töltötte.

Délben a tisztikaszinóban társaságban volt, amelyen *Dittrich* ezredes az új pa-

rancsnokot, *Fekete* vezérőrnagy a tisztikart köszöntötte fel.

A ma délután kiadott napi parancsban adta tudtára a csapatoknak, hogy elfoglalta parancsnoki állását.

Kossuth Ferenc ünneplése.

A miniszter az önálló bankról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 16

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, a függetlenségi és negyvennyolcas párt elnöke ma töltötte be életének hatvanhetedik esztendejét. Pártjának tisztelete és szeretete ez alkalomból impozáns módon nyilatkozott meg a vezér iránt, aki, mivel kissé gyöngékedik, lakásán fogadta az üdvözlő küldöttséget. *Thaly* Kálmán beszédére *Kossuth* hosszabb beszédet mondott, melyben különösen a magyar bankra és a többi gazdasági kérdésre vonatkozólag tett érdekes kijelentéseket.

Kossuth ünnepléséről itt következik tudósításunk:

Meleg ünneplésben részesítette ma délelőtt az országos függetlenségi párt *Kossuth* Ferencet hatvanhetedik születésnapja alkalmából. Délelőtt tíz órakor jelentek meg a függetlenségi képviselők *Kossuth* lakásán. A nagyszámú küldöttségben a pártnak majdnem valamennyi képviselőtagja jelen volt s ott voltak *Apponyi* és *Günther* miniszterek is.

Thaly Kálmán, a párt tiszteletbeli elnöke intezett a legüdvözlő beszédet az ágyban fekvő *Kossuth*hoz, aki erre így válaszolt:

— Megjelenétek annál nagyobb örömmel tölt el engem, mert abban bizalmatok megnyilvánulását látom. *Bizalmatokra pedig most igen nagy szükségem van.* Amidőn az országos jöttek, azt hittem, hogy munkásságom abban fog kimerülni, hogy elveimet hirdetem és igyekszem arra fog irányulni, hogy elveimet fenntartsam. Az idők folyamán azonban úgy alakult a helyzet, hogy a függetlenségi párt többségre jutott és így a kormányzás munkájából részt kellett vállalnom.

— Az elökről az a véleményem, mint a becsületéről. Semmiféle árnyalatú különbséget nem ismerek ebben. Most, midőn a kormányzás gondjai rám is nehezednek, azt kell tapasztaltanom, hogy elveinket összességükben egyszerre meg nem valósíthatjuk, vagy legalább egyelőre legyőzhetetlen akadályok állják útunkat. Egednem kellett álláspontomból, hogy *mindent vagy semmit* és még kellett alkudnom a körülményekkel. *Gazdaságpolitikai elvemből azonban nem engedhetek még egyelőre sem.* A nemzeti bank felállítását szükségesnek tartom, ugyanis én feltétlenül h. v. gyök az önálló vámterületnek, melynek megvalósítása szintén meg nem ingatható gazdasági programomhoz tartozik. *Ezért külsőni fogok a nemzet érdekében, de a korona érdekében is, mert gazdasági önállóságunk a koronára nézve szintén fontos és fontos.*

Kossuth beszédét zajos éljenzéssel fogadta párja. A miniszter ezután még sokáig előszólított a képviselőkkel, akiket kívül az ország minden részéből még számoosan üdvözlöttek születésnapja alkalmából.

Munkásgimnázium Aradon.

A megnyitó ünnep.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16

Zajtalanul, csendesen egy igen jelentékeny új intézmény kezdte meg működését Aradon a kulturális haladásért. Megnyílt a „Munkásgimnázium“, amely egybegyűjti a műhelyek és gyárak népét, hogy tudásuk hiányait pótolva, őket a látás és megértés magasabb fokaira emelje föl. Aradon, az országnak e jelentékenyebb vidéki művelődési és ipari központjában nem lehet a társadalmi forrongásnak napjaiban e jelenség fölött szó nélkül napirendre térni. Az iskolán kívüli oktatásnak eddigi ötletszerűsége helyébe ebben a munkásgimnáziumban a rendszeres és tartós szellemképzés lép, amelynek mélyebb hatásaitól komolyabb eredményeket lehet várni. Nesnera Aladár ipariskolai igazgatónak nagy érdeme, hogy a szakszervezeteket ez intézmény számára megnyerte, mert a munkások vezetői tudvalevőleg igen bizalmatlanok a burzsoázia tanításaival szemben, amelyben a polgári társadalom önfentartási osztály-tendenciáit vélik látni. Azonban kétségtelen, hogy itt egy kizárólagosan művelődési kérdéstről van szó, a melyet a megnyitó ünnepségen igen helyesen értelmezett úgy dr. Somogy tanár, mint Varga Ferenc szakszervezeti titkár. A művelődés általános nemzeti és emberi érdek; szociális szempontból pedig elsősorban épen a munkásosztály érdeke. Az előadó tanárok névsora egyébként garancia arra, hogy tárgyilagosan és a kor színvonalán fogják hirdetni a tudományt és a munkásság lelki életére valóban világító és melegítő fényforrássá lesz a „Munkásgimnázium“. Még egy elismerő szót a Kölcsey-egyesületnek, amely ezzel a nagy alkotásával megújított életének megint komoly tanujelét adta.

Tudósítónk az új intézmény megnyitására a következőket jelenti:

Vasárnap délután 4 órkor volt a munkásgimnázium megnyitása a polg. iskola dísztermében, amelyet az érdeklődő munkások szűk köréig megtöltöttek. Megjelentek: *Varjassy Árpád* kir. tan., tanfelügyelő, a Kölcsey-egyesület elnöke, *Somogyi Gyula* dr., *Szöllősi István*, *Kessler Károly*, *Matuschik Márton* tanárok, *Kehrer Károly* és *Veszelszky* kir. segéd tanfelügyelők. A munkásság vezetőjét *Holló János* és *Varga Ferenc* párttitkár képviselték. *Somogyi Gyula* dr. mint a munkásgimnázium tanulmányi vezetője igen melegen és bizalomgerjesztő tapintattal üdvözölte a munkásokat; aztán ismertette az intézmény keletkezését és célját. A Kölcsey-egyesület elhatározta, hogy fölkarolja a munkásosztály művelődésének érdekelt. Bizottságot alakított, amelynek tagjai: *Varjassy Árpád*, *Nesnera Aladár*, *Krenner Miklós* dr., *Szöllősi István* és *Somogyi Gyula* dr. voltak; a munkások részéről *Holló János* és *Varga Ferenc*. És a bizottság létrehozta a munkásgimnáziumot, amelynek minden tendenciától menten, tisztán ismeretterjesztő feladata lesz. A gimnázium három évfolyamra fog terjedni. Egy-egy évfolyam időtartama hat hónap lesz; az pedig két három hónapos ciklusra fog osztani. Tandíj nincs. A résztvevők leckekönyvet kapnak, amelyet az előadó tanárok egy-egy ciklus végén aláírnak. Az első szemeszter a következő négy tárgyat öleli fel heti 1—1 órában.

(Kedden és csütörtökön este 8—10 óráig.) Helyiség: a polgári iskola rajzterme, amelyet a város a legnagyobb készséggel engedett át a munkásképzés céljaira.

1. „A magyar irodalom jelesei.“ Előadó: *Somogyi Gyula* dr. felső keresk. isk. tanár.

2. *Magyar fogalmazás*. Tanítója: *Szöllősi István* áll. tanítóképző intézeti tanár.

3. *Földrajz*, közgazdasági és statisztikai vonatkozásokkal. Előadó: *Kessler Károly*, áll. tanítóképző intézeti tanár.

4. „Az ipar történeti fejlődése.“ Előadó: *Kessler Károly* áll. tanítóképző intézeti tanár.

A földrajzi előadások alkalmával a képeket *Matuschik Márton* polg. isk. tanár vezeti.

Varga Ferenc párttitkár szólt fel ezután a munkások nevében. Örömmel fogadja a rendszeres oktatás tervét, mert a munkásosztály tanulni, művelődni akar. Csak a tudomány világító fénye jelölheti meg minden haladás helyes útját és irányát. Kéri a tanárokat, hogy igaz és modern tudományt hirdessenek, akkor a fizikai munkások halás szeretettel fognak résztvevői a szellemi munkásokhoz. A lelkesedéssel fogadott beszédek után *Matuschik* tanár bemutatta és megmagyarázta a skizpikont s ezzel a megnyitás véget ért.

A hammikatasztrófa

Tüntetés Eitel Frigyes elutazásánál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 16

Hamm-ból táviratozzák: *Eitel Frigyes* herceg elutazásakor nagy tüntetés volt. Az uton, melyen a kocsinak a bányából a pályaudvarra kellett menni, nagy néptömeg gyűlt össze. Mikor a herceg a kereskedelmi miniszterrel egy kocsiban ezen az uton hajtatott, a néptömeg oly erővel rohant előre, hogy keresztüldörzölte a rendőri kordont és a kocsit megakadályozta a továbbmenésben. A herceg előtt ekkor zajosan tüntettek a munkások.

A kocsit annyira beékelődött a tömegbe, hogy csak egy újabb rendőrcsapat tudta egy negyed óra múlva az utat szabaddá tenni.

Párisból jelentik: Több lap rokonszenvesen kommentálja a hammi bányászerecséltenség alkalmából *Fallières* elnök és *Vilmos* császár között váltott táviratokat. Az *Aktion* írja: Két távirat a legutóbbi hetekben napirenden volt válság után, mindkét országban egyaránt jó hatást fog előidézeni. Nem e kézzelfogható bizonyítékaik a táviratok annak, hogy a két nép között békés és udvariaságától áthatott viszony áll fenn, amely mindinkább megszilárdulhat? A *Paris* Republique est írja: Megelégedéssel konstatáljuk *Vilmos* császár válasznak szinte szívéllyességét. A két távirat ebben a tekintetben egyenlő és jólesik a legutóbbi tárgyalások után a reményességét látni.

Hamm-ból jelentik: Vasárnap délelőtt a város valamennyi templomában gyászsztentisztelet volt. Az eddigi megállapítás szerint 16 olasz és számos osztrák munkás van az áldozatok között.

A képviselőház ülésel. A képviselőház holnap, kedden nem tart ülést. A legközelebbi ülés szerdán lesz, amikor a költségvetést tárgyalják.

Megcáfolt kilépés. Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Kardos Samu* országgyűlési képviselő ma kijelentette, hogy ő nem lépett ki az országos függetlenségi és 48-as pártból.

Fogházra ítélt képviselő.

Négy havi fogház egy cikkért. — *Markos Gyula* a Kuria rágalmozója.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 16.

A „*Herkó Páter*“ című folyóirat, a mely homlokán az élelap jelleget viseli, 1906. október havában nagyon komoly tartalommal jelent meg. Egy kemény cikk látott abban napvilágot, amelyet maga a szerkesztő, *Markos Gyula* függetlenségi párti képviselő írt „*Lányi bandája jól gazdálkodik a Kurián*“, „*Elherdáltak egy milliót*“ címmel. A többek között *Markos* ezeket írta a bírőról:

Nem hiába a törvénytelen gaz rendszer szülöttel ezek az emberek s nem hiába, hogy a lelkiismeretlen hatalom exponatív ezek a számszámok felkapaszkodott urak, de meg is látszik a munkájukon. *Kaligula* számarának több tudománya és kényesebb lelkiismerete volt bizonyára, mint ezeknek, akik törvényt, jogot, igazságot félrerugva, szemet behunyva, fület bedugva, minden józan gondolkodás arculcsapásával hezitak egy borzasztó ítéletet, mely örök szegényföltje maradjon a magyar judikatúrának.

Hetek óta szaladgált már ez ügyben egy táblai bíró, a *Lá Kormos*, informálni, gyomrozni. Egy másik bíró pedig, a főerdőest, valóságos bírót pucscsot szót a koléglállás álarca alatt, mert persze egy millió megérdemelt.

A budapesti ügyészség ezért a cikkért rágalmozás miatt pörbe fogta *Markos* pátert, akinek ügyét ma tárgyalta *Zsitvay* elnöklésével a budapesti esküdtbíróóság.

A tárgyalásról fővárosi tudósítónk ezeket táviratozza:

Markos állításait már a régebbi eljárás alatt bizonyítani akarta, de kérvényét elkésés okából elutasították. Ma újból előterjesztette bizonyítás iránti kérelmét. Indítványt tett, hogy mielőtt az esküdtek ki-sorsoltatnának, a bíróság napolja el a fő-tárgyalást. Szerinte, a védője még nem ismeri az aktákat s miután a legfőbb bíróság tagjairól van itt szó, már csak azért is méltányos a kérése, hogy védője a bizonyítás iránt kiegészítési kérelmet terjeszthessen elő.

Hodászy ügyész ellenzi a tárgyalás elnapolását. Szerinte a vádlott ezzel csak el akarja odázni az ügyet.

A bíróság úgy határoz, hogy nem napolja el a tárgyalást.

Ezután megkezdődik az esküdtek ki-sorsolása.

Markos kijelenti, hogy nem akar élni visszavetési jogával.

(*Markos vallomása.*)

Markos ezután kijelenti, hogy nem érsi magát bűnösnek.

— *Kissé* — ugymond — keményen van megnyomva a toll, de ami írva van, az összesen igaz. Nem tudtam elviselni a visszaéléseket, melyeket a pör lebonyolítása során tapasztaltam.

Elnök: Mit ért az alatt, hogy *Kormos* redivivus a Kurisnál?

Markos: Egy táblabíróval értettem, aki fórumról fórumra mászkált és az ellenfél érdekében informált.

Elnök: A cikk, bár burkoitan, megvesztegetésről beszél.

— Egy millióról volt szó a pörben, melyet elvesztettem. A pénzen a banda osztozkodott!

— Az iratokból konstatoalom, hogy csak 174 000 korona volt a pör tárgya. Őök mind a három fórumon elvesztették a pört.

(A vesztegetések)

Markos: Mert mind a három fórumon lelkiismeretlenek a bírák!

Elnök: Felszólítom a vádlottat, hogy vigyázzon magára és ne sértegesen, mert különben élni fogok jogommal. Egyszer már kapott fegyelmi büntetést hasonló eljárás miatt. Azt mondja meg, hogy van-e bizonyíték arra, hogy a Kuria bírát megvesztegették.

— En nem irtam ezt. Csak azt irtam, hogy egy banda jogtalan eszközökkel ellenem dolgozik.

— Ki az a banda?

— **Gyurkovits** kir. táblabíró, továbbá **Behitzky** és **Knorr** nagykanizsai törvényszéki bírák. Az utóbbi itt járt Budapesten ellenem informálni.

— Miért nem támadta ezt a három embert s miért a Kuriát?

— Mert biztam abban, hogy a Kuria reparálni fogja a bajt, melyet ezek okoztak.

— É cikk után arról lehet szó, hogy megvesztegették-e a Kuriát, vagy se. Erre tessék a bizonyítékokat megszerezni!

— En nem irtam a Kuriáról azt, hogy megvesztegették.

— De a cikkből ez tűnik ki!

Elnök ezután felolvastatta a kérdéss pörben hozott ítéleteket, azután az esküdtekhez felteszi a kérdéseket, melyek legfontosabbika az, hogy bűnös-e **Markos Gyula** abban, hogy a Kuria bírát megrágalmazó cikket irt?

As ítélet.

As esküdtek **Markost** bűnösnek mondták ki, mire a törvényszék **Markost** négy hónapi fogságra és ezer korona pénzbüntetésre ítélte.

As ítélet ellen **Markos** semmisségi panaszsal élt.

A nagykövetné cigaretája.

Hengermüllerné kalandja New-Yorkban.

— *As Aradi Közlöny tudósítójától.*

Arad, november 16.

Hengermüller báróné az amerikai-magyar nagykövet felesége. Amerikában az osztrák magyar nagykövet tudvalegőleg nagy ur, de olyan nagy ur még sem lehet, hogy a rendelkezéseket meg ne kellene tartania a kegyelmes asszonynak. Mert a kegyelmes asszonynyal olyasvalami történt, ami erre mitfélnk nem szokott történni, még a tekintetes asszonyokkal sem. Az esett meg ugyanis monarchiánk ottani, kiváló képviselőjének nevével, hogy — amerikai szóval élve — kősbetrányt okozott.

Kősbetrány olyasvalami, amiért becsukják az embert, ha valami nagy pénzben meg nem váltja magát az ártalomtól.

Van ugyanis New-York államban egy rendelet, olyan törvényféle, amit ott az állam törvényhozó testülete hoz, s mely azt mondja, hogy nőknak nyilvános helyen tilos a dohányzás. Aki ez ellen vét, az kősbetrányt okoz és, eszerint, büntetendő. Akár ha részegségen eszte volna egy rendőr, ami szintén kősbetrány, még minálunk is.

Történt, hogy a nagykövet a feleségével együtt ellátogatott Washingtonból New-Yorkba. Betévedtek a St. Regis szálló éttermébe, — ez egyik legelőkelőbb vendéglője New-Yorknak — ahol megvasso-

rázván, a kegyelmes asszony kivett a reticeljéből egy illatos török cigarettát és rágyújtott, már mint ahogy azt ő szokta itthon (Bécsben), vagy otthon Washingtonban cselekedni. Mert Washington már nem New York államban van, s ott más a törvény és más a szokás. Amint tehát a kegyelmes asszony rágyújtott, a vendégek közt mozgás keletkezett s az lett a vége, hogy jött a pincér és felszólította a kegyelmes asszonyt:

— Sziveskedjék a cigarettázást mellőzni.

A kegyelmes ur a hotel irodájába rehaant, majd a főnöknőhöz, végül az igazgatóhoz, de minden hiába, mert ami törvény, az törvény.

Csak egyet nem irtak meg ebben az ügyben hűségesen. Még pedig azt, hogy miért veszik oly szigorúan a dohányzási tilalmat a St. Regis hotelben? A dolognak az a magyarázata, hogy az ilyen kihágásért nem a cigarettázó hölgyet bünteti a törvény, hanem az illető nyilvános hely tulajdonosát, ahol a kihágást elkövették.

Rendőröktől meghurcolt aradi építészvállalkozó.

Elővezetés — hajnalban.

— *As Aradi Közlöny tudósítójától.*

Arad, november 16.

As *Aradi Közlöny*-ben e cikkel egyidejűleg nyilttéri közlemény is jelenik meg, amelyben **Dávid Dénes** aradi, Aranykő-utca 14. szám alatt lakó építészvállalkozó erős támadást intéz a rendőrfőkapitány ellen. **Dávid** azt sejteti e nyilatkozatában, hogy a rendőrök őt ma éjszaka az ágyából kihurcolták és a rendőrségre vitték, ahol 15 korona becsületsértési büntetés-pénz lefizetése után elengedték.

Az érdekes elővezetés ügyében alább közöljük ugy **Dávid**, mint a rendőrség előadását, hogy a közönség tisztán láthassa: mi is történt itt?

Dávid így adta elő a dolgot:

— A nyáron én Borosjenőn az ottani festékbányában, mint fe ügyelő voltam alkalmazva és egy munkást, aki nagyon gorombáskodott velem, megpofoztam. Ezért a borosjenői járás bíróság 20 koronára ítélte becsületsértés miatt. Mindjárt a tárgyaláson lefizettem ebből a 20 koronából 5 koronát, a 15 korona megfizetésére pedig október elsőjéig kaptam haladékot. Időközben Aradra költöztem a családommal és egészen megfeledkeztem a 15 kor. rólaminek megfizetésére kü önben sem figyelmeztetett senki. Ma hajnalban erős dörömbölésre ébredtettem föl a feleségem. Azt mondja, keljek föl, mert a lakásunk körül rendőrök vannak és engem keresnek. Miután az ajtót kinyitottuk, bejött az egyik rendőr és azt mondta, hogy öltözzem föl azonnal, mert bevisznek a rendőrségre.

— Minek? — kérdeztem.

— Ne sokat kérdezősködjön, nem látja, hogy ki vagyok?

— De tudni akarom, hogy minek, hiszen ugy hiszem, én ellenem semmiféle vizsgálat nincs.

Erre a rendőr iszonyuan ordítva kezdett, amire a kis gyerekeim félriadtak és olyan zenebna lett ott, hogy majd kifutottam a saját lakásomból.

— Ne sokat beszéljen, mert megvasalom — kiáltotta a rendőr.

Erre felöltöztem és velük mentem a rendőrségre, ahol az inspekciós rendőrtiszt azt mondta, hogy a borosjenői járásbíróság átirata alapján vezeték elő azért a 15 korona pénzbírságért. Ha azt lefizetem, akkor elengednek. Miután lefizettem, *tényleg* el is engedtek.

A tegnap éjjel inspekciós eszolgálatot teljesítő **Elté István** rendőrfelügyelő így adta elő az éjjeli elővezetés történetét:

— A borosjenői járásbíróság átirat, hogy november 16 án reggeli 8 órára állítsuk elő az ottani fogházba **David Dénest**, mert a kiszabott időre nem fizette le a 15 korona büntetést és ezt le kell tenni. Erre én ma hajnalban 4 órakor a lakására küldtem, hogy a reggeli vonattal az átirat értelmében elküldhessem **Dávidot**. Miután azonban ő lefizette a bírságot, hát szabadon engedtem.

Letartóztatott író.

Szomorj Dezsőt vizsgálati fogóságba helyezték. — A *Fidibusz* regényének következményel.

— *As Aradi Közlöny távirati értesítése.*

Arad, november 16.

A fővárosi írói és hírlapírói körökben kinos feltűnést keltett ma délután az a hír, hogy a budapesti büntető törvényszék egyik vizsgálóbírója egy jónévű ismert budapesti író és hírlapíró előzetes letartóztatásba helyezte. A letartóztatott író **Szomorj Dezső**, aki a *Fidibusz* című ismert élelclapban egy folytatólagos regényt irt, amely tele volt pornografikus részletekkel. E miatt a vizsgálóbíró kétszer is megidézte **Szomorj** és mikor az a második idézésre sem jelent meg, ma délután detektivet küldött lakására. **Szomorj** ekkor felment a törvényszékre, ahol a vizsgálóbíró, aki előt az író elismerte a regény szerzőségét, azonnal előzetes letartóztatásba helyezte.

Szomorj letartóztatásáról fővárosi tudósítónk következőket telefonálja:

Szlávek Ferenc, a budapesti büntető-törvényszék vizsgálóbírója, ma délután letartóztatatta **Szomorj Dezső** budapesti író, aki több nagy fővárosi lapnak munkatársa. **Szomorj** a *Fidibusz* című ismert élelclapba *Balog Tuta* eimen regényt irt, amely folytatásokban jelent meg minden pénteken és amely hemzsegett a pikáns, sőt pornografikus részletektől. A vizsgálóbíró még a mult csütörtökre beidézte **Szomorj** és aki azonban nem jelent meg. Ma délelőtt 9 órára újból be volt idézve, de szintén nem jelent meg. Erre a vizsgálóbíró egy detektivet küldött **Szomorj** a Bristol-szállóban levő lakására. A detektív elővezetési parancsot mutatott fel és felszólította, hogy kövesse őt a vizsgálóbíróhoz. **Szomorj** ekkor a detektívvél felment a törvényszékre.

Szlávek a következő szavakkal fogadta:

— Kérem, én **Szomorj Dezső**?

— Igen, én vagyok — felelt az író.

— On írja a *Fidibusz* című lapban a *Balog Tuta* című regényt?

— Igen.

— Tudja On, hogy azok a regényfolytatások hemzsegnek az erkölcssteleniségtől? És tudja-e On, hogy ezáltal On a büntető-törvénykönyv ellen vétett?

— Nem! Ma majdnem egy éve folytatam a *Fidibusz*ba azt a regényt és ezért a lapot egyetlen egyszer sem foglalták le. Nem is sejtettem, hogy ezzel a büntetőjog ellen véték.

— Tud valamit felhozni menteségül?

— Nem.

— Akkor a nyomozást ebben az ügyben befejezettek nyilvánítom és Ont elő-

zetes letartóztatásba és előzetes vizsgálati fogságba helyezem.

Szomorj ekkor a letartóztatás indokait kérdezte. A bíró kijelentette, hogy azt majd írásbelileg tudomására hozzák.

Szomorj Weisz Sándor drt nevezte meg védőjének. A védő és kivüle Szomorj barátjai és fivére, Emil, még a mai nap folyamán mindent megtettek, hogy Szomorj Dezső szabadlábrahelyezését keresztülvigyék, azonban ugy Selley Barnabás ügyész, mint Günther Antal igazságügyminiszter kijelentették, hogy legnagyobb sajnálatukra, az ügyben egyelőre nem tehetnek semmit. Holnap délelőtt majd ha lehetséges lesz, megtesszük a lépéseket a szabadlábrahelyezés érdekében.

Szomorj alig egy esztendő óta tért vissza a külföldről. Hosszabb ideig Londonban és Párisban tartózkodott és onnan írt a magyar lapoknak.

Kamatoztatott szerelem.

Zsarolás a randevun.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16

Az aradi törvényszék előtt ma egy közönséges, szürke váltóper nyert befejezést, amelynek előzményei azonban pikáns háttérű bűnügygyel állnak kapcsolatban. Egy temesmegyei birtokos az aradi törvényszéktől két váltó érvénytelenítését kérte, mert azok aláírására egy szerelmi légyotlon kényszerítették.

Az érdekes eset két évvel ezelőtt a temesmegyei Fónak községben történt, ahol Jovanov Mihály Jómódu földesgazda szeméi vetett Polónyi Tamás fiatal, kíváncsok feleségére. Sokat foglalkodott a menyecske körül, mikor a férj nem volt odahaza. Az asszonyka rá se hederített az élemedett ember szerelmi ajánlataira, sőt az egész dolgot eimondotta férjének. Polónyi ekkor rábeszélte a feleségét, hogy bánjon Jovanovval úgy, mintha vonzalommal viseltetnék iránta s az ő házána adja neki egy meghatározott időre találkat. A többi az ő gondja lesz.

Az asszony engedelmessé vált férjének és este maga tudatta a szerelmes öreggel, hogy holnap, augusztus us tizenharmadikán délután egyedül lesz otthon. Jovanov örömmel kapott az alkalmon, amikor a szép menyecskét meghódíthatja s a kitűzött időben pontosan megjelent Polónyit lakásán s enyelegni kezdett az asszonykával. Micsod azonban néhány ártatlan ölelésnél tovább juthatott volna, a megbeszélte törv szerinti hazaérkezett Polónyi és két bére sével együtt a szobába rontott.

— Itt vagy hát, te gazember, kiáltott a meglepett Jovanovra, akit keményen összeszedte s azután kiment a szobából. Ekkor lépett munkába a két béres, Pap Sándor és Pap István, akik gazdájuk utasítása szerint Jovanovra támadnak s agyonütéssel fenyegették, ha az elője tett két váltó tustént alá nem írja.

Az öreg földesgazda szorongatott helyzetben kénytelen volt az ezerötszáz és hatvan koronáról kitűzött két váltó aláírásával ellátni, mire a legények bántódás nélkül engedték távozni, a váltókat pedig átadták gazdájuknak, Polónyinak.

Jovanov másnap feljelentést tett Polónyi és két bérese ellen zsarolás miatt. Az ügyet a múlt év augusztusában tárgyalta a temesvári törvényszék, de csupán a két Pap fivért ítélte el hat-hat hónapi fogságra. Polónyit azonban

felmentette, mert nem látta beigazolva, hogy a zsarolásban neki bármi része lett volna.

Nemsokára ezután Polónyi meghalt, özvegye és kiskoru gyermekei pedig a hagyatékban talált két váltót peresítették az aradi törvényszéken. Jovanov a sommás végzés ellen, amelyben őt a váltóösszegek megfizetésére kötelezték, kifogásokat adott be s arra hivatkozott, hogy a váltók aláírása nem szabad akaratából történt, hanem kényszerhelyzet miatt. Ez alapon kérte a két váltó érvénytelenítését is.

A törvényszék eme érvelésnek helyt adott és mai ítéletében a sommás végzést hatályon kívül helyezte s a váltókat semmisnek mondta ki.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Dollárkirálynő, operett. Raskó Géza vendégfelléptével. (B. bérlet.)

Szerda: Lili, operett. Raskó Géza vendégfelléptével. (C bérlet.)

Csütörtök: Cifra nyomoruság, szinmű. Disz-előadás Csiky Gergely halála évfordulója alkalmával. (A bérlet.)

Péntek: Virraszt a szerelem, vígjáték. (Bemutató előadás. (B bérlet.)

Sombat: Virraszt a szerelem, vígjáték. (C bérlet.)

Filharmonikusok hangversenye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16.

Vasárnap délután tartotta az aradi „Filharmonia”-egyesület első hangversenyét a szomban. A filharmonikusok két évi nyilvános működése és sikere után várakozással tekintett a közönség a hangversenyük elé is és hogy eme várakozásában nem csalókozott, az első sorban a derék filharmonikusok érdeme. De érdeme az egyesület vezetőségének is, amely anyagi áldozatot, fáradságot nem kimélve dolgozott a hangverseny sikerén, ami ugy a műsort, mint az előadást illetőleg teljes volt.

A műsort Goldmark „Házi titkosok” című opera harmadik felvonásának előjátékával nyitották meg. Különösen a presto-rész tetszett. Következett Schubert befejezetlen H moll simphonija, melynek első tételét két évvel ezelőtt játszották már a filharmonikusok. Mien a hangversenyen már mind a két tételt játszották. E ször a második (Andante) tételt játszották precíz kidolgozásban, helyes tempófel fogással. Második tételként pedig a tulajdonképeni első tételt játszották, amelynél azonban a zenekar hiányosnak mutatkozott, ugy, hogy a gyönyörű második motívum, amelyet először a csellók játszanak, egészen elveszett.

Három kisebb egy egy tételből álló szerzemény volt a következő szám. Singaglia-nak, egy fiatal olasz szerzőnek „Piemontesi táncok” című műve. Singaglia, aki a modern olasz szerzők közül való, „Piemontesi táncok” című szerzeménye egy olasz népdalnak és egy olasz táncdarabnak motívumaiból van felépítve. Hangulat, ritmus tekintetében ép ellenkezője a norvég Svendsen, aki „Andante fúvós” című szerzeményével volt képviselve. A borongós hangulatu és erősen Grieg-re emlékeztető zeneköltemény mintha ellentéte skart volna lenni a „Piemontesi táncoknak. Grünfeld Alfrédnak „Kis szerenád” ja, amelyet kifogástalan játékban produkáltak a filharmonikusok, fejezte be a harmadik számot. A bájos darab egészen magával ragadta a közönséget, ugy, hogy meg kellett ismételní.

A kitűnő műsort Wagner „Bolygó hollandi” című operájának hatalmas nyitányával fejezték be. A nehéz, művészi tudást és összjátékot igénylő művet is nagyon szépen játszották a filharmonikusok, akiknek fáradoz-

sát, buzgalmát a közönség minden egyes szám után lelkes tapsal jutalmazta. A sikerből országnrész jut Zellner Sándornak is, a kitűnő karmesternek, aki nagy tudásával tanította be és dirigálta a zenekart.

Közönség csak gyéran töltötte meg a sorokat, pedig a filharmonikusok megérdemelték volna, hogy annyi fáradság és áldozat után ne csak erkölcsi, de anyagi sikerben is részüik legyen. G. A.

* Raskó Géza. A multkori vendégszereplés nyomán ma új siker várt Raskó Gézára Aradon. A közönség örömmel látta viszont a kitűnő énekes bonvivánt, aki ma talán egyedül tölti be az egész országban ezt a sok színpadi kézséget megkivánó szerepkört. És nagyon jól tölti be Raskó Géza. Játékában művészi, éneke k fogástalan, hangja a legkellemesebb bariton és egyénisége szerezletreméltó. Ilyen kvalitásokkal csak természetesen, hogy Zeller régi jó operettjében A madarásban nagy sikere volt. Sok őszinte taps, ujjazás és sok kihívás volt a jutalom kitűnő alakításáért. Kállay Jolán Postás Milkája egy k legjobb szerepe a kitűnő szubrettnek. Wasták hangján bizonyos fáradság volt érezhető, ami a mult heti sorozatos szereplés után érthető. Benkéné, Polgár, Levey és Kulcsár sokat kacagatták a közönséget. Faludy jól énekelt, de következetesen audenciát skart adni audencia helyett és a könnyen kimondható má sz mamát, más sz mamának mondta, mintha nem báró, hanem sörügynök lett volna. A kar élvezhetetlen volt.

* Versek. Többször megirtuk már, hogy Pártos Sándor hírlapíró kollégánk, kinek versét lapunk olvasói jól ismerik, verskötetet ad ki. A kötet ma került ki sajtó alól s ugy külső, mint belső taralmánál fogva a közönség őszinte érdeklődésére számíthat. A kötetre különben — melyből mai tárcs rovatunkban mutaványt is közlünk — még részletesebben visszatérünk.

* A Kölcsey-egyesület felolvasása csütörtökön. Csiky Gergely emlékünnepe lesz halála évfordulóján. A változatos és tartalmas műsor első száma egy vándorénekes, melynek közreműködői Kell József dr., Wagner József dr., Róbitsch Samu és Zeitel Mátyas. Csiky Gergely 16. verses megemlékezést írt Farkas Ferenc, elszavalja K. Kápolnag Juliska, az aradi Nemzeti Színház művésznője. Csiky Gergely sírja cím alatt Saendrey Mihály komoly és vidámhangu visszaemlékezéseket fog felolvasni abból az időből, mikor ő a drámaköltő íródiákja volt. A kegyeletos est befejezése lesz Farago Bence felolvasása A Csiky városa cím alatt. A felolvasáson a tagok új igazolványukkal, nem tagok egy koronáért váltott jeggyel jelenhetnek meg.

* A Bihar-i tárlat. Bihar-i Sándornak, a két év előtt e hunyt kiváló magyar festőművésznek hagyatékából rendezett kollektív tárlat egészen napon át nyitva van és megtekinthető Weisz Leó könyv- és zenemű kereskedő tárlati helyiségében.

* Raskó Géza vendégjátéka. A budapesti Király színház népszerű művésze, Raskó Géza, akit az aradi közönség már multkori szereplése alkalmával szeretetébe fogadott, holnap egyik legjobb szerepét, a Dollárkirálynő Dénes László-ját játssza.

* Virraszt a szerelem. Ennek a szellemes, minden frivolitástól mentes francia vígjátéknak pénteken lesz a bemutatója. Párisban és a bécsi Burgtheaterban még mindég műsoron van a Virraszt a szerelem, amely az újabb francia színpadi irodalom legjobb alkotása.

* Az *Urania* műsora. Negy része van a közönség kívánságának a műsorok összeállításában. Tekintettel kell lenni minden óhajásra, hogy a közönség minden része megtalálja az ízlésének legjobban megfelelő látványosságot. Az *Urania* színház legújabb műsora szerencsés összeállításával ennek a kívánságnak fényesen megfelel. A pompás boházatok mindentit de részletben tartanak. Főművésztől látványosságot nyújtanak az olasz vízesésekről és gleccserekről bemutatott képek. A közönség az Uránában fenomenális szórakozást talál és nagy tetszésével ünteti ki a műsort. Az előadások már délután öt órakor kezdődnek. *Horowitz* Gusztáv darabja, „*Aradi gyásznapiok*” ezul a héten kerül bemutatásra és az erdőkődésből ítéve, állandó műsordarabja lesz az Uránának.

Gyilkosság a főtárgyaláson.

Agyonlőtt törvényszéki jegyző.

A pörvesztes rémtette.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 16.

Kulturállamban még nem történt olyan merénylet, mint a miyennek ma délután a lipcsei legfőbb törvényszék egyik tárgyaló terme volt színhelye. Az igazságot kutató bíróságot abban a pillanatban, mikor meggyőződése szerint kimondotta, hogy az alperest kérelmével el kellett utasítani, gyilkos golyók zápora borította el. Az elnök halálosan megsérült s az egyik jegyző életével fizette meg, mert papírra vetette a bíróság ítéletét. Egy nagykereskedő, aki Németország egyik legnagyobb cégének tulajdonosa, már revolverrel felgyverkezve indult el hazuról és azt az elhatározást érlelte meg magában, hogy elpusztítja az egész bíróságot, ha pörvesztes lesz. Véres boszuját csak részben hajthatta végre, s a hírneves nagykereskedő — csak egy embert ölhetett meg. Azért, mert elesett egy örökségtől a bírói ítélettel.

A rémes tettről következőket jelentik Berlinből:

Ma délután tárgyalta a lipcsei legfőbb törvényszék negyedik polgári tanácsa *Grosser Félix*, a *Grosser* és társa ekszport cég egyik tulajdonosának örökösödési perét. *Grosser* a berlini kereskedelmi kamara alelnöke s üzlete világhírű. A tárgyaláson *Menner* főtörvényszéki tanácselnök elnökölt. Már a tárgyalás folyamán többször figyelmeztette az elnök *Grossert* a törvényszék iránti köteles tiszteletre, mert a nagykereskedő elragadtatta magát és a bíróságot sértegette.

Este hét órakor vonult vissza a tanács ítélethozatalra. Rövid tárgyalás után a bíróság a főtárgyalási terembe lépett és az elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint *Grossert* elutasították keresetével és az örökséget egy más rokon kapja meg.

A nagykereskedő ekkor odaugrott a bíróság asztala elé, zsebéből revolvert rántott ki s kilenc lövést tett a bíróság felé. A lövések közül kettő az elnököt találta, aki vértől borítva esett a földre. Egy golyó *Strassburg dr.* főtörvényszéki jegyzőt találta, aki nyomban meghalt.

A gyilkos nagykereskedő önmaga ellen fordította a fegyvert, de a terem-

szolgák megakadályozták abban, hogy agyonlőhesse magát. Azonnal letartóztaták s vizsgálati fogságba helyezték.

MEGSZÖKTETTEK egy grófkisasszonyt.

A Harnoncourt kastély szenzációja.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 16.

A gazdag gróf még gazdagabb vőt akart a házába hozni. Azért kiköszarozta a legfelsőbb egyezzer fogalmai szerint szegény grófot, párbajozott vele s a leányát eltöltötte attól, hogy még csak gondolatban is foglakozzék az ajtó elé állított kérről. Amilyen regényes ez a kezdet, nem lenne illő, ha prózai módon fejeződne be a szépséges *Harnoncourt* Mária Lujza comtesse szerelme.

Akár csak egy minden művelt család asztalán helyet foglaló *Beniczky* regényhőshöz illik, a gróf néhányszor körüljárta még a kastélyt, boszút forralt a büszke és gögős apa ellen. Találkozott egy jóbarát is, aki az édes boszu végrehajtásában segédkezett. Az előkelő szereplőkhöz illően ez a jóbarát szintén gróf. Egy elszegényedett porosz gróf, aki rutul visszaélt az öreg főúr bizalmával. A bájos grófkisasszony mellé vették oda nevelőül s ez az elszegényedett, lateiner pályára szorult gróf éjjel, a holdsütéses hideg téli éjszakán oda áll az ablak elé, előírás szerint háromszor megkopogtatja az ablakot, mely kinyílik s azon át kilép a féltve őrzött hajadon, a nevelő vállaira lép, a földre ugrik s a közelben váró fiakkerbe ülve, elvágtatnak. A szerelmes kérő a szomszéd város végén vár. Átülteti maga mellé a drága zsákmányt s úgy elhajtat vele a világba, hogy még most sem akadt a nyomára a felzaklatott és bős szívű apa.

Igy mentotta el a *Nap* szerkesztőségében egy elcsapott inas, aki megszegte a diszkréciót s a románécskai grófi kastély szenzációs titkát elfecsegte. Kiadták neki az utját s az inast első utja az ujsághoz vitte, mely most már vi ággá kürtöli, hogy a grófok még a grófban is a gazdagot keresik és *Sigray* gróf egy snájdig tettel ad magyarázatot a torontáli nábobnak arról, hogy a szerelem nem ismer korlátokat.

Harnoncourt gróf.

Néhány nappal ezelőtt, egy hideg téli éjszakán esett meg a romantikus szöktetés. Melynek hősnője *Harnoncourt* Mária Lujza grófnő, *Harnoncourt* Félix gróf torontáli dúsgazdag főúrbirtokos leánya. Tízévtől kevesebb grófnő, aki atyjának egyetlen leánygyermekke. A románécskai kastélyban lakott édes atyjával együtt, aki azonban az utolsó hetekben nem volt otthon, mert a trónörökösnek volt vendége. Rást vett azokon a vadászatokon, melyeket *Ferenc Ferdinánd* főherceg rendezett az utóbbi időben a német császár tiszteletére. A grófnő társa kodónője és *Carlsten von Littenfeld* gróf nevelője társaságában élt. A nevelő két év óta van a grófi kastélyban. Egy elszegényedett porosz főúri család sarja, aki *Harnoncourt* gróf teljes bizalmát is bírta.

Kiköszarozott kérő.

Néhány hónap ezelőtt látogatója volt a grófi családnak. *Sigray* Antal gróf hazajött Amerikából. *Széchényi László* gróf társaságában jött haza, akit ott künn megismertettek

Wanderbilt *Gladisszel* s akiknek itthon is vendége volt. *Sigray* grófot *Széchényi*ekkel együtt látta vendégül a torontáli nábob egy vadászat alkalmával. A házasszonyi tisztat előző grófkisasszony az első látásra beleszeretett *Sigray* grófnőbe, aki elutazott az écskai kastélyból, de csak azért, hogy két hét múlva mint kérő állítson be.

Az öreg főurat anyira kihozta sodrából *Sigray* kérelme, hogy kemény sártilással válaszolt neki. A kiköszarozott kérő provokáltatta szerelmesének apját s a párbajt a két mágnás Bécsben vívta meg.

A szökés terve.

A grófkisasszony mit sem törődött édes atya haragjával. Dacára annak, hogy a gróf megöltötte leányának még azt is, hogy távolléte alatt a szomszédos főúri családoknál látogatást tegyen, — mert attól tartott, hogy valamelyik kastélyban találkozhatik *Sigray*val, — a leány állandó levelezésben állott a Budapesten lakó ideáljával. Ezt a levelezést a nevelő közvetítette, akit a leány beavatott tervébe is, mellyel atya ellenkezését volt megítélendő.

Tudta, hogy atya november hónap elején *Eckertsauba* utazik, a trónörökös vadászatára. Ezt az időt alkalmasnak tartotta arra, hogy *Sigray* gróffal megszöktettesse magát. A terv az ő regyában született meg és *Sigray* gróf örömet ígerte meg a végrehajtását. *Sigray* a nevelő szögödött a szerelmesek mellé.

Néhány nappal ezelőtt, *Harnoncourt* gróf hazaérkezte előtti éjszakán hajtották végre a szökést, teljes titokban, úgy hogy a grófkisasszony eltűnését csak reggel vették észre a kastélyban.

El Nagybeeskerekre.

Sigray gróf Nagybeeskereken bérelt fel egy bérkocsist, aki a románécskai határban várta *Carlstein* grófot, a nevelőt, aki a kastély háta mögött állította fel a kocsit. Mikor minden elcsendesült, odalépett a grófnő utcára nyíló hálszobájának ablakához, megkopogtatta. A jelre a szobából világosság szűrődött ki, majd csakhamar kinyílt az ablak s azon egy nő ruhába öltözött nő lépett ki. *Harnoncourt* Mária Lujza grófnő volt, aki nevelője karján a készen álló bérkocsishoz sietett. A kocsi gyors iramban hajtatott Nagybeeskerek felé.

A város határában már egy másik kocsi várta az érkezőket, kiket *Sigray* Antal gróf fogadott. *Sigray* kifizette a bérkocsist. A kialakított buss korona helyett harmincat adott neki s arra kérte, hogy legalább két napig hallgasson a dologról. Kocsiba ültek s mindhárman elváltak.

Harnoncourt gróf a szökés utáni délelőtti érkezett haza. Lelajva fogadta leánya szökésének hírért. Azonnal kiadta a parancsot, hogy egy élő léleknek sem szabad megmondnia, a mi történt a kastélyban. Szobájába sietett s bezárkózott.

Kipattant a titok.

Mint említettük, egy inas révén még is kiszivárgott néhány részlet, s az inast azonnal elbocsátották.

A *Nap* szerkesztőségében aztán elmondotta az összes részleteket. Egy hírlapíró rögtön Nagybeeskerekre utazott s beszélt a szökevényeket vivő bérkocsissal is, aki megerősítette az inas elbeszélését. A románécskai kastélyban azonban megagadtak minden felvilágosítást. A bérkocsis elbeszéléséből tudta meg a hírlapíró azt is, amit az inas nem tudott, hogy Nagybeeskereken *Sigray* gróf várta a grófnőt s vele szökött tovább.

A szerelmes párról az öreg gróf még hírt nem kapott a dacára annak, hogy egy sereg fővárosi magán-detektív kutatja, merre szoktak, még nem sikerült a nyorukra akadni.

Amiről beszélnek.

Kitessékelte dzsentimen.

Bármilyen pontos és kimerítő az a referáda, amely az aradi nőtestviselőik tegnapi tevéseiről a lapokban megjelenik, a szur egy kínos incidenséről a számos tudósításokban nem fog szó esni. Igaz, hogy ezt az incidenst nem lehet az est erkölcsi sikeréhez számítani, mert olyasmí történt, ami jó időre alaposan megzavarta a zentársaság vidám hangulatát a legkülönbözőbb vitákat provokálta a hölgyek között.

Az estélyről ugyanis *kitessékeltek* egy urat. Határozottan, féltre nem érthető módon kiutasítottak valakit, aki a díszkrét társaságban olyan különösen viselkedett, hogy nem lehetett tovább tűrni a jelenlétét.

Már az illető megjelenése is határozottan imponáló volt: a különféle szeszitalok hatása alatt bizonytalan léptekkel sétált fel és alá az ur, aki iránt ki-mélettel leszünk és egy szóval, egy jelzővel sem áruljuk el kilőét. A legelőlemlbb illemszabályok ugyan azt írják elő, hogy szesztől illumináltan nem szükséges épen a nyilvánosság előtt szerepelni vagy pláne estélyen részt venni, de az illető ilyen normákat nem tart magára nézve kötelezőnek. Egyéb-ment igaza van. Mert ha csak józan állapotban szaban az utcán és a társaságokban megjelenni, akkor is a hétnek hat napjában okvetlenül szobafogásra lenne kárkoztatva.

Szóval ez az urlembert eleinte hajószertű im-bolygással fel és alá hullámozott a teremben. Seta közben eszébe jutott, hogy nem illik közönyösséget tanusítani a hölgyek iránt. Találomra kiválasztott egy csinos urleányt és eléje lépve a szobacsónak körül elszájtított biztos mosdulattal *jól csipett* a szép kis leány — arcán... A nőcske — igazán érthetetlen — felháborodva tiltakozott az illetlen viselkedés ellen. De a félelem nélküli lovag ekkor már elemében volt:

— Ugyan ne izéljen drágám, — mondotta és rajból *egy magyot csipett a leányka arcán*, azután a karján, sőt egyebütt is.

Az épületes jelenet a közelállók figyelmét is felkeltette. Többek odamentek a kifogástalan modoru urlembert közelébe s hangos szóval megvetésüknek adtak kifejezést viselkedése felett, a mélyen megbántott urleány pedig fálig pirulva, könnyek között keresztet fel az egyesület elnökénél s elpanaszolta neki a rajta esett sérelmet.

Az elnökny nyomban az illető dzsentimenhez sietett s a körülötte állók egyértelmű helyeslése közben erőlyes szavakkal rendreutasította. A meg-lekeázott urlembert nagyon szívére vette a derga-tóriumot, mert a következő pillanatban magának az elnöknek bluzát vette kényzgyre, de ugy, hogy az elnökny karja is megérezte.

De ez már épen elég volt. A jelenlévő hölgyek és fiatal emberek felháborodása oly erővel nyilatkozott meg, hogy botránytól lehetett tartani. Csak az elnökny érzte meg nyugalmit és rászólt az urlembertre:

— *Tessék azonnal elhagyni a termet!*

A kiutasítás számosak füle hallatára megtörtént és az eként megüszított urlembert kősmegelő-gedőre kénytelen volt az estélyről eltávozni. A megzavart vidám hangulat csakhamar visszatért, a kitessékelte dzsentimen pedig valószínűleg oda ment, ahol a hölgyek nem veszik olyan szögernan az estélyi szabályokat.

Óriási panama Szerbiában.

Becsapták az államot a löpor-szállítá-soknál. — A hadvezetőség botránya.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülé... —

Arad, november 16.

Mialatt diplomaták tárgyaltak a balkáni zavarokról, fejedelmek leveleztek an-nekszióról és berlini szerződésről, Szer-biában óriási panama szárait szövögették előkelő kezek. Most derült ki a szenzációs botrány, mely rettenetes világosságot vet ennek a felfuvalkodott balkáni államnak viszonyaira. Kiderült, hogy két esztendő óta hatalmas összegekkel károsították meg Szerbiát hadseregszállítói, akik szövetkeztek a hadvezetőség legmagasabb rangu tagjaival és különösen a löpor-rendelések-nél milliók erejéig károsították meg az ál-lamot. A legbotrányosabb a dologban az, hogy üzelmeket még most, a veszedelmes időkben is folytatták és ha egy belgrádi lap le nem leplezi őket, bizonyára a végső romlásba döntenék egész Szerbiát.

A szenzációs panamáról először ez a távirat számolt be:

Belgrád, november 15. A *Stampa* ráirányította a közönség figyelmét egy áltólalagos árulá-sra, melyt *Sztanojevic* főradnagy, a Kru-szevác melletti obiliszovói állami löporgyár igaz-gatója hadi célokra alkalmas löpor előállításá által elkövetett. E hazarülés annál borzasztóbb, mert benne *Vlaics* ezredes, a *hadügyminiszte-rum tiszárségi ügyosztályának vezetője* segéd-kesett. *A használatlan löporral töltött patrono-ka-t most új löporral kell ellátni.* Beavatott kö-rökben ezen ügy miatt valóságos pánik ural-kodik. *Sztanojevic* van kizemelve arra is, hogy Németországból új löport szerezzen be.

Későbbi távirataink így szólnak:

Belgrád, nov. 16. A felfedezett csalás óriási feltűnést kelt Szerbiában. Rájöttek, hogy a hadiszerek teljesen hasznavehetet-lenek. A hadiszerek átvételével *Sztanoje-vics* volt megbizva. *Sztanojevic* egy né-met gyárban nagyobb szállitmányt ren-delt. Ezt most megvizsgálták és rájöttek, hogy a puskaapor legnagyobb része *tehen-trágya*. A patron és a többi lövő anyag teljesen hasznavehetetlen. Nem hiszik, hogy valami hasznát vegyék. A panamá-ban része van nagyon sok tisztnek, töb-bek közt *Vlaics* Dömének, aki ebben a szédelgésben igen nagy vagyona tett szert.

Belgrád, november 16. A „Stampa” felhívja a tiszárségi teknikai intézet összes tisztjét, *mond-janak le állásukról*, nehogy a leleplezett csalók-ka-t egy rangba tegyék őret.

Belgrád, nov. 16. A hadügyminiszter vizsgálóbizottságot küldött ki, mely meg-állapította, hogy az állami puskaaporgyár igazgatója és *Vlaics* ellen-intézett táma-dás teljesen alaptalan. Ezt a hivatalos je-lentést arra magyarázzák, hogy a szerb kormány kénytelen a dolgot elteszolni, mert különben egész csomó magasrangu tisztet kellene a vádlottak padjára ültetni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Köszönetnyilvánítás. Gattermayer Károly Újzenen annarél volt szives egy barátságos önszejöve tel alkalmából egy kerona 40 fillért az aradi 1848/49 es honvédegyelet pénztár gyarapítására ado mányozni, amely nemcsakivá adományért ezaton is a legbálsabb köszönetét nyilvánítja Simay István egykori elnök.

HIREK.

— Meghalt a kínai császárné is. A menyel birodalom uralkodójának halálát nyomon kö-vette nejjének, az özvegy császárnénak halála. A császárné haláláról a következő távirati érte-sítést kaptuk:

Peking, november 16. Az özvegy csá-szárné ma megtekintette halálos ágyán a csá-szár holttestét. Közvetlenül azután rosszul lett és a lg egy órával később meghalt. A császár halálát nagy szonvedések elősték meg. Közvet-lenül halála előtt elmeszavar tünetel mutatkoz-tak rajta. A császárné hirtelen halálát gyanus-nak találják. Az a hír terjedt el, hogy *meg-mérgezték*. A császár holtteste a tavaszlg ma-rad ravatalon a pekingi palotában s azután helyezik el a keleti sírokban.

— Vilmos császár hadsegéde meghalt *Do-nau-Eschingenből* jelentik: *Hülser Haeseler* grófot, a császár szárnysegédét tegnap este szélütés érte és nemsokára meghalt. Vilmos császár *Hülser Haeseler* gróf halála miatt lemondott kieli utasásáról. — A császár délelőtt Baden-Badenbe utazik és éjjel tí-szenny órakor visszatér Donau Eschingenbe. Innen egyenesen Berlinbe utazik. Ennek kö-vetkeztében Bülow herceg birodalmi kancellár nem utazik Kieibe, hanem a császárnak Ber-lingen fogja jelentését megtenni.

— Eötvös Károly belépett a balpártba. *Budapestről* jelentik: A balpárt ma este Szappanos István elnöklésével ülést tartott, melyen az ellenzék egyesülésének kérdé-sét tárgyalták. A jól látogatott értekezle-ten hosszú vita keletkezett, végül azonban abban állapodtak meg, hogy nem vesznek részt az egyesítés munkájában. A válaszó-tójogi törvénytervezet ellen erős küzdel-met fejtenek ki, mert ellenkezik a jog-egyenlőség elveivel, a 48-as törvényekkel s a magyarság szupremáciájának inkább árt, mint használ. *Eötvös* Károly, aki élénk részt vett a vitában, kijelentette, hogy a mai nappal a balpárt kötelekébe lép.

— Bűnügyi zárlat egy nagykereskedő ellen. Fővárosi tudósítónk táviratosza: *Engel* Nándor budapesti csernagykereskedő, akinek a Lípót köruton van üzlete, szerződéses viszonyban volt *Popper* Armin báró földbirtokossal, akitől cseri vásárolt. Nemrégén perbe keveredtek, mert a cég áltólalag a cseri átvételénél használt *mérle-ge-t meghamisította* és ilyen módon szekre menő kár: okozott a földbirtokosnak. A cég egyik alkalmazottját fel is jelentette *Popper* család miatt a budapesti törvényesséken. A fővá-rosi rendőrség ma az osztrák hatóság meg-keresésére — *Popper* báró birtokai Auszriában vannak — bűnügyi zárlatot fogantatosított *En-gel* üzletére.

— Feszti Géza halála. Fővárosi tudósítónk jelent: Egy nagyraihivatott, talentumos író, aki még pár évvel ezelőtt szorgalmas munkatársa volt a naplaponk tárcarovatának, halt meg ma este hirtelen a fővárosban. *Feszti* Gézának hiv-ták, foglalkozására nézve főtitár volt a postán, de nevét az intelligens magyar olvasók is na-gyon jól ismerték. Filozófiai cikkei figyelmet, sőt néha feltűnést is keltettek, irodalmi körök-ben jó véleménynyel voltak tehetsége felől, de munkásságának ma tragikus módon szakadt vége. *Feszti* egy népligeti villamos kocsin ment a Vigaszház felé, de a Nádor-utóban hirtelen rosszul lett, s szabályt lejjel kitémolygott a kocsi peronjára. Itt egyszerre összeszedett és meghalt, még mielőtt orvosai segítségben részes-ítették volna. Holttestét az orvosai intézménybe szállították.

— A vingai gyilkosság. Még mindig nem sikerült kideríteni a vingai családirtás tetteseit. A csendőrség fogházában kilenc embert őriznek, akikről azt sejtik, hogy tudnak valamit a tettesekről. Tegnap olyan hírek keltek szárnyra, mintha a szerencsétlen Freikoffék rokonai között megtalálták volna a tetteseket. Kelemen Ferenc nyomozó csendőrszervező kijelentette, hogy ők is hallottak arról a verzióról, de ez csak tapogatózás. Állítólag Freikoffék két rokona a gyilkosság után kocsin Ujaradra, onnét Aradra jött s itt vonatra ülve, Amerika felé vették útjukat. Ez azonban csak föltevés. Sokkal fontosabb nyomnak látszik az, amit tegnap fedezett föl a csendőrség. A gyilkosság után ugyanis letartóztatták Busjov György éjjeli őrt, akiről sejtették, hogy tud valamit a gyilkosságról. Az első napon az éjjeli őrt kijelentette, hogy semmit se tud, semmit se látott a gyilkosságból. Ma azonban meggondolta a dolgot és vallott. Tanuk előtt az őrt a következőket vallotta:

— Amikor a gyilkosság történt, késő este három alakot láttam kisurranni Freikoffék házából. Valami bőr ködmön volt rajtuk, olyanféle, amilyent a románok meg a svábok hordanak. De hogy kik voltak, nem tudom.

A csendőrség gyanúját, hogy az éjjeli őrt a tettesek egyike, ez a vallomás megerősítette s ezért ebben az irányban kezdtek meg a nyomozást.

— Pápai rendjel Zellner karnagnak Zellner Sándor, a 33. ik gyalogezred kitűnő zenel. képzettségű karnagyának X. Pius pápa a „pro ecclesia et pontifice” rendjelt adományozta az egyházi zene művelés terén kifejtett buzgalmaért.

— Lecke a makói bölcseknek. Megírjuk, hogy a makói városi közgyűlés bölcsei egy hírlapi kritika következtében kitiltották a közgyűlés tanácskozásából Purjesz Mór és Rhee Résző hírl. prókát. A különös határozat miatt a megtámadott hírlapírók Hervey István csanádme gyel alispánhoz fordultak, aki a következő határozatban bélyegeste meg a makói bölcsek ítéletét: Rhee Résző és Purjesz Mór makói lakosok együttes kérvényéből tudomást szereztem arról, hogy Makó város képviselőtestülete folyó évi november hó 9 én 591. és 592. kgy. szám alatt hozott határozatával nevezetteket a város székéből kitiltotta. Minthogy a képviselőtestületnek ezen elhatározása a nyilvánosság kizárását jelenti, ennél fogva addig is, míg ezen minden törvényes kelléket nélkülöző határozat megsemmisítése iránt előterjesztésemet törvényhatósági bizottságomnak megtehetem, a képviselőtestület 591. 908. és 592—1908. kgy. számú határozatának hatályát felfüggesztem. Erről polgármester urat további, megfelelő szonali intézkedés végett értesítem. Makó, 1908. november 14. Hervey, alispán.

— Egy aradi származású tanár tragédiája. Egy fiatal, nagyindású tanár sok sikert ígérő pályájának tragikus végét jelenti a hivatalos lap vasárnapi száma. Az aradi származású Pekár Károly dr.-t, a kiváló esztétikust elmebetegsége miatt gondnokság alá helyezték. Tudományos és irodalmi körökben, de meg mindenütt, ahol az alig harmincnyolc éves tanárt ismerték, bizonyára mély részvétet kelt az a szomorú hír. Pekár dr. apja Pekár Károly aradi máv. üslévezető volt, aki fiatal, Mihályi, Dezőt és Károlyt igen gondos nevelésben részesítette. Az ifjabb Pekár Károly az aradi gimnáziumban végezte tanulmányait és már itt kitűnt nemcsak szorgalmával, de kiváló tehetségével is.

Mint a liceumi Petőfi-önképzőkör buzgó munkásának sok versét őrzik a kör emlékkönyve. Költői hajlamaihoz, dacára tudományos irányu munkásságának, később is hű maradt és Pekár Károly név alatt sok költeményt adott közre. A tanári pályára lépett és az utóbbi években Lőcsén tanított. Filozófiai és esztétikai művelés mellett A pozitív esztétika akadémiai jutalmat nyert, a Magyar nemzeti szép című műve pedig négy tudományos vitát keltett. A fiatal tanár mélyen szántó, önálló gondolkodásról tanuskodó művelés után a tudományos világban nagy reményeket fűztek Pekár dr. pályájához. Annál szomorúbb az a hirtelen összeroppanás, mert alig van remény a súlyosan beteg tanár felépüléséhez. Pekár Károly dr. testvérei szintén kiváló helyet foglalnak el a magyar tudományos körökben. Pekár Mihályt, a budapesti egyetem egyik tanársegédét, az egyetemi orvosi kar egyik leghetségesebb tagjának tartják.

— Dinamitmerénylet. Eszékről jelentik: Sídben (Szmirna) Horváth Ferenc dr. ügyvéd ellen, aki egy névtelen fenyegető levélre, amelyben 10,000 koronát követeltek tőle, nem válaszolt, dinamitmerényletet követtek el. Az ügyvéd hálószobája alatt lévő pinceablakon elhelyezett dinamittöltény éjjelkor felrobbant, ami hatalmasan megrázta és erősen megrongálta a házat, a lakóknak azonban az ijedtségen kívül semmi bajuk sem történt. A tettesnek semmi nyoma. A vizsgálatot a mitrovicai államügyész vezeti.

— Az eltűnt ügyvéd. Nagyváradról jelentik: Városzerte nagy meglepetéssel tárgyalják Barta Dezső dr., az eltűnt fiatal ügyvéd esetét. Családja, melyet a legnagyobb mértékben lecsúszott az esemény, egyáltalán nem tudja, hogy Barta hol tartózkodik. Hírszártörők maguk is azt hitték az utolsó pillanatig, hogy Galiciában jár, de ma már meggyőződtek, hogy az úja nem arra vitte. Kabos Béla dr. ügyvéd ma közölte a hitelezőkkel, hogy az óriási differenciák miatt a család nem rendezheti egyesség útján a tartozásokat. Híre jár, hogy a hitelezők bányvidéki feljelentést tesznek az eltűnt ügyvéd ellen, de valószínűbb, hogy csődöt fognak kérni. Barta felesége az édesapjával Róssa hegyre utazott s a szülei házában fogja bevárni a fiatal asszonyra nézve oly tragikus ügy fejleményeit.

— Feljelentett nagykereskedő. Budapestről jelentik: A mai nap folyamán több feljelentés érkezett a fővárosi rendőrséghez Pallós és Társa vegyszer- és kötélárú nagykereskedő cég ellen. A feljelentők hitelezői csalással vádolják a cég tulajdonosait, Pallós Zsigmondot és Fischer Antalné. Állítólag bányavállalatokat vásároltak össze s fedezetül váltókat adtak, a melyek nem képviselnek értéket.

— Halálozás. Tornyalávi Tornyai Albert, Aradvármegye nyugalmazott árvaszéki irod. tisztje, volt negyvennyolcas honvéd, tegnap hosszas betegség után, Temesvárott, az erdőbetvárosi Árok-utca első szám alatti lakásán, nyolcvanhat éves korában elhunyt. A megboldogult huszonegy esztendőn át csendbírója volt Lugos városának, amely minőségében közhasznú tevékenységet fejtett ki. Halálát özvegye és leánya, Popovics Miklós törvényeséki jegyző felesége, valamint kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése vasárnap délután három órakor ment végbe, evangélikus református szertartás mellett.

— Szerencsétlenség az ujaradi állomáson. Ma délután az ujaradi állomáson csaknem végzetes szerencsétlenség történt. Hansz György ujaradi lakos, vasúti munkás az ujaradi állomáson kocsioltatás közben a kerekek alá került, mik

a szerencsétlen ember jobb lábát tövétől leszakították. Az állomásfőnökség gyors intézkedésére az aradi mentők a baleset színhelyére siettek, hol a szerencsétlenül járt munkást az első segélyben részesítették. Hanszot beállították az aradi kórházba. Állapota igen súlyos.

— Előmunkálati engedély meghosszabbítás. A kereskedelmi miniszter arról értesítette a város közönségét, hogy az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaságnak a villamos vasútra vonatkozó előmunkálati engedélyt további egy év tartamára meghosszabbította.

— Birtokcsere. Az aradi törvényszék telek- könyvi hatóságánál az elmúlt héten a következő tulajdonjogi átruházásokat jegyezték fel: Weiszmandl Albertné Krausz Veron és tulajdonostársai eladják az aradi 969. sz. t-kyben felvett Asztalos Sándor-utcai házat 30000 koronáért Wätz József és nejeinek. — Hegyes István eladja az aradi 2505. sz. t-kyben felvett Vágóhid-utca 11. sz. házat 12000 koronáért Glück Sámuel és nejeinek.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyi intézményhez helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézményi takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadják hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfmen“-féle takarékpénztári kártyát ingyen. 2711.

— Tulzsfolt raktár miatt elegáns női táskák és más bőrárak mélyen lezállított árban és mindenféle kókusz lábtörlek, fűző gyékények, parquetta kefék és más háztartási árak, pipere és illatszerek nagy választékban kaphatók Hegedűs Gyula keze, pipere és illatszere üzletében, Arad, Andrássy tér 15. 3411

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

A kiváló bór- és lítiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Balnye-Lipóci Saluator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfkirchpart 8.

MULATSÁBOK

(=) A nőtisztviselők teaszurja. A szezenyítő teaszurokat mindig különös érdeklődés és kíváncsiság szokta kísérni. Fokozta az érdeklődést a vasárnap esti teaszur iránt az, is hogy a Nőtisztviselők estélye nemcsak a szezonnak, de annak a fiatal aradi egyesületnek is első szurja volt, amelyiknek működése elé éppolyan figyelemmel néz közönségünk, mint amilyennel megalakulását kísérte. Eddig még a különféle nőegyesületek mulatságait is férfiak, vagy legalább férfiak is rendezték, most pedig egy lelkes leánysereg vállalkozott arra, hogy férfisegítség nélkül rendezze a téli szezon első teastélyét. A vállalkozást olyan siker kísérte, amilyen a fokozott érdeklődést is teljesen elégtette. A „Fehér Kereszt” gyémántterme — hogy az anyagi siker jelével kezdjük — kilenc óra felé már egészen megtelt. Mikor Taub Aranka a program első számába kezdett, a terembe már az egyesület tagjain kívül az aradi nők és férfiak nagy serege gyűlt össze. A szép közönség zajos tapsal fogadta Taub ktsasszony szavalását, aki Faragó Részőnek „Mese a kőlakókirályról” című ismert versét adta elő kedves közvetlenséggel. Spád Jolán énekszáma hasonlóan zajos sikert aratott. Glückner Sárika, a temesvári nőtisztviselők képviselője kedves és határozott monológja és Biedm Me-

lón művészi szaválása fejezte be a műsort. Tíz óra felé párologó tea került az asztalokra. Míg indult a vidám társalgás, melyet éjjel felé tánc tett élénkebbé. Bizonyságul az első zsúr nagy sikerének, a késő éjjeli órákig volt együtt a kedélyes társaság.

(=) A polgári leányiskola jótékonycélu színi előadása. A polgári leányiskola tanintélete volt és jelenlegi tanítványaival egy jótékonycélu előadásra készül. Teszik ezt az emberszeretet nevében. Ugyanis pár év előtt a polgári leányiskolák tanintéletei egy ágyalótványt tettek a József főherceg szanatóriumában tüdőbeteg tanítónők és tanítványok céjaira. Ezt az alapítványt növelni akarják, hogy több szenvedő nyerhessen enyhét gyógyulást. Ezen alapítványhoz az aradi polgári leányiskola hozzájárul évenként tehetsége szerint összeggel a december 3-án d. u. 3-5 óráig tartandó színelőadás tiszta jövedelmét is felérésben erre fordítja; a jövedelem másik feléből pedig szegény tanulókat segélyez. Hogy a két-tós célra többet juttathassanak, Szendrői színiigazgató támogatásával és Kacsár rendezése mellett tesznek kísérletet a színházban való előadással.

Angol-kór.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, amely a SCOTT-féle Emulsió-ban foglaltatik, táplálja a csontokat s azokat keményekké és egyenesekké teszi. E szer hatása alatt a csontokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az általános egészség a

SCOTT-féle Emulsió

hatása alatt, rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époló rózsás és viruló arcszínű kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsió

használatát.

Egy eredeti liter ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzede.

— Az Aradi Közlöny tájékoztatása. —

Budapest, november 16

Szilárd, 15 ezer mm. 10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli szírlat	2 órai szírlat
Búza áprilisra . . .	12.79—12.80	12.83—12.84
Tengeri majusra . . .	7.54—7.55	7.56—7.57
Rozsa áprilisra . . .	10.75—10.76	10.79—10.80
Zab áprilisra . . .	8.57—8.58	8.56—8.57
Búza 1908. októberre	10.91—10.92	10.98—10.99

Zárul 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	633.50
Magyar hitelrészvény	736.—

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1908. év november hó 17-én:

B) bérlet B) bérlet.

Raskó Géza vendégfelleptével:

Dollárkirálynő.

Operette 3 felvonásban. Irták: Wilner és Grünbaum. Fordította: Faragó Jenő. Zenejét szerzte: Fall Leó.

S Z B M É L Y R K:

John Cauder	Polgár S.	Olga	Sz. Rontay B.
Gladys	Kállay Jolán.	Tom	Kolesár L.
Dick	Kertész D.	Miss Tompson	Benkóné.
Daisy Gray	Zalay Margit	James	Szabó S.
Dénes László	Rasió Géza.	Bill, sofför	Nagyivan I.
Schlick Hans	Faluoy K.	Gépiróleány	Lászy Etel.

Kedde este 7 óra fél órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1908. november hó 17-én kedden:

1. Hol van a közsörüs? Kacagató. — 2. A harangozó leánya. Dráma. — 3. Tulzsfolt fiakkor. Bohózat. — 4. Vizeések és a glecserek. Természet után. — 5. Ócska nadrág. Bohózat. — 6. Mese a szép és a rut leányról. Mese. — 7. Kigyók és nyulak. Természet után. — 8. A kémnő. Dráma. — 9. Chalán hercege. A ke sztes háborúból. — 10. A villamos pénzszekrény. Látványosság.

Előadások: Este 5 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonaszena játszik. — Cukrászár.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előkészületen:

Az aradi gyásznapok.

Egy felvonásban. 50 színe-en vetített képpel.

Összeállította: Horovitz Gusztáv.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

IDEGENEK ARADON.

November 16. —

Fehér Kereszt szálloda. Leitner József kereskedő Budapest. — Shusztar Norbert banktisztviselő és neje Hátzeg. — György Oszkár tanár Lippa. — Vidor Ede hivatalnok Budapest. — Klein József utazó Budapest. — Weisz Oszkár igazgató Budapest. — Ungár Manó utazó Budapest. — Aczél Zsigmond igazgató Nagyvárad. — Erdész Zsigmond utazó Budapest.

Központi szálloda. Sommer Mór utazó Budapest. — Gartner Samu utazó Budapest. — Prema Sándor utazó Budapest. — Harisne Emil magánzóne Nagyikinda. — Dr. Wolf Gyula magánzó neje Nagyikinda. — Weisz Sándor utazó Bécs. — Schmit Oszkár utazó. — Steffer Vilmos utazó Bécs. — Hoffman Samu utazó Bécs. — Grün Zsigmond utazó Bécs.

Pannonia szálloda. Eisenhaffen Emil utazó Bécs. — Bárdi József igazgató Budapest. — Szlovák Iván mérnök Szarvas. — Waltner Ferenc gazdálkodó Borosjenő. — Fehér Sándor utazó Szeged. — Friedman Jakab kereskedő Gurahonc. — Popovits Antal tanító Riskulica. — Bogdán András lelkész Brád. — Weinberger Ede kereskedő Kassa.

— Wittmann György gazdálkodó Gyula. — Hurber Ferenc hivatalnok Petrozsény. — Dancs Gyula kereskedő és neje Világos. — Simony Emil hivatalnokné Arad. — Gombos József lelkész Abrudbánya. — Gróza Károly utazó Lippa. — Rein Rezső utazó Bacsarek. — Petrovits György lelkész Nagypél. — Steinberger Adolf utazó Budapest.

NYILTTÉR.

Tekintetes Rendőrkapitány Ur!

Nagyon szépen felkérem a Rendőrkapitány urat, sziveskedjen nyilatkozni, mióta fordult a rend Magyarországon oda, hogy becsületsértési ügyben kirótt 15 korona hátralékos pénzbüntetés miatt éjnek idején az égyéből hurcolják ki a pribékek az embert?

Nappal nincs idejük a Nagyságos rendőr uraknak lysesmire?

Kijelentem, ha elégtételt nem kapok, akkor a legvégsőkéig elmegyek, de ilyen gyaláztos embertelenséget magamon szaradni nem hagyok.

Arad, 1908. november hó 16.

3578

Tisztelettel:

Dávid Dénes,

aradi építési vállalkozó.

Magy. kir. szab. osztálysorsjáték.

Huzás már holnapután.

Mindenki tudja,

hogy a nálunk vásárolt 12698 sz. osztály-sorsjegyre a

600.000 koronás főnyereményt

fizettük ki készpénzben szerencsés vevőinknek.

Legközelebbi huzás már f. é. november 19. és 21.

Ajánljuk a következő

szerecseszámokat

4254. 8796. 12683. 34628. 53961.

65106. 91757. 91766. 4269. 13236.

Eredeti árak: Egy nyolcad K. 1.50, egy negyed K. 3.—, egy fél K. 6.—, egy egész K. 12.—

A fenti számok kizárólag csak nálunk kaphatók.

ARADI IPAR- ÉS NÉPBANK

Pénzváltóüzlete

3517

Arad, Fehér Kereszt szálloda épület.

Telefon szám 100.

* Az ezen rovat alatt kösölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szépséghibával rendkívül olcsón.

2 féle alsó lepedő

varrás nélkül már szegélyezve. Bőr erős minőség, szép fehér darabja 2 korona 80 f. Továbbá tiszta cérna fonálból, rendkívül tartós, ugynevezett házi vászon darabja 3 korona 50 fillér.

2000 méter

egyféle mosott (madapolan) schiffon méterenként 34 krajcár — e minőség rendes forgalmi ára 45 krajcár.

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet, Arad.

391

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövethibával rendkívül olcsón.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövethibával rendkívül olcsón.

Alkalmi vételi

Alkalmi vételi

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szövethibával rendkívül olcsón.

Dévai hitelbank részvénytársaság raktárházai.

A **Dévai Hitelbank Részvénytársaság** igazgatósága felhívja a gazda, kereskedő és iparos közönség figyelmét ujonnan épített modern berendezésű raktáraitra és vasbeton pincéire. — A raktárházak a dévai állomás pályatestével iparvágány által vannak összekötve s a reexpeditionális díjki-egyenlítés kedvezményét élvezik.

Elvállaljuk:

Gabonának, valamint mindennemű nyers- termékeknek, szesznek pálinkának

beraktározását a legelőnyösebb díjszabások és feltételek mellett.

Előlegeit nyújtunk minden néven nevezendő árura a legolcsóbb kamatláb mellett a lehető legmagasabb kvotáig, valamint elvállaljuk mindenféle termékek és árucikkek bizományilag való eladást a legmérsékeltebb jutalék mellett.

Elvállaljuk mindenféle árunak **Fuvarozását, ki- és berakását, kezelését,** és a szállítmányozási üzlettel járó minden teendő végzését a legmérsékeltebb tétel mellett.

Felhívjuk a közönség figyelmét **szesz-szabadraktárunkra,** valamint ujonnan létesített **áruosztályunkra,** s kívánatra bárkinek megküldjük raktári szabályzatunkat és díjszabásunkat.

Készséggel szolgálunk a legmérsékeltebb speciális ajánlatokkal kérdezősködés esetére.

Minden küldemény a

Dévai Hitelbank Részvénytársaság Raktárházai

cimre küldendő.

Dévai Hitelbank Részvénytársaság
Igazgatósága.

3322

Uj cipő raktár! Tartós munka!

Ha szép és tartós cipőt ehajt,
ugy forduljon bizalommal

Weisz Márton

uri- és női-cipészhez

Arad, Deák Ferenc-utca 4. szám,
ahol mindennemű saját készítésű
uri, női, és gyermek cipők állandóan
raktáron vannak s a lehető legjutá-
nyosabb árért beszerezhetők.

Megrendelések ugyanott a leg-
pontosabban készülnek.

Egy próba vásárlás, illetve ren-
delés mindenkit meg fog győzni
erről.

Vidéki megrendelések gyorsan
eszközöltetnek.

Olcsó árak! Pontos kiszolgálás!

Szővet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk
remek választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök.

32622—1908.

Hirdetmény.

Az 1908. évi október hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött öszszeírású jegyzék 10 drb. ívét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t. c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17 §-a értelmében 1908. évi november hó 15-től számítandó 8 napra a városi fogyasztási adó felügyelőségénél közszemlére tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek névszerint Korom Lajos, Forró Sándor, Hanzu Nesztor, Licker Viktor, Szatnilla Mária, Farkas Hermanné, Farkas Lipót, Tóth János, Hubert Róza, Balázs István, kik italméresi engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak vé a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adó felügyelőségénél észrevételeket.

Arad, 1908. évi nov. hó 6-án.

A városi tanács.

POROSZ KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhöz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46. 461. Telefon 46.

Huzás már holnapután.

Magy. kir. szab osztálysorsjáték

Az 1908. november 19-én és 21-én kezdődő

XXIII. I. osztályának sorsjáték

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

1/1 sorsjegy 12.— korona || 1/4 sorsjegy 3.— korona
1/2 " 6.— " || 1/8 " 1.50 "

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375	11956	11975	36051
4/4	4/4	4/4	4/4	8/8	8/8	8/8
	36060	36051	55801	55810	55824	
	8/8	8/8	8/8	8/8	8/8	

Az 1903. július 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051. szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer koronát és az 1906. évi

február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott **99354 szám tizezer** koronás nyeremények. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyereményeket fizettem ki.

WALLFISCH ÁRMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 3395

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Huzás már holnapután.

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcüre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcüre ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egy órával használat után eltávozt klütéseket, pattanásokat, szepicákat, májfoltokat és az arcot hófahérrá teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-azépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségben tartja meg.

Készíté:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára 1 korona.

281

APRO HIRDETÉSEK.

Kölgyeim!

Olyan elvált v. özvegy distingvált, szép, fess urlasszony, ki nem kalandvagyó, ki tud titoktartó lenni, s kit esetleg anyagilag is támogatnák, szeretnék megismerkedni és állandó barátságot kötni. Csak fényképpel és névvel ellátott levélre válaszolok, melyeket azonnal visszaküldök. Magam részéről szép snájdignak mondott, vidéki fiatal ember vagyok. Leveleket továbbít a kiadóhivatal „Jellemesség és komolyság” jelige alatt. 3548

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Eladó

1 új, valódi 75 frtos Singer varrógép 30 frtért Bildhauernél, Orczy-utca 17. 3572

Azonnal kiadó

5 szobás lakás Tökli Imre-utca 52. (volt Halász-u.) 3558

Szakképzett

kereskedősegédet keresek a vegyes-áru szakmából, fizetés: 40—50 korona teljes ellátással. Román nyelv ismerete szükséges. Dohány-nagy-tözsdel ismeretekkel bírók előnyben részesülnek. Bienenstock Márk Buttyin. 3550

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izso könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgykezletnek b. tudomására hozni, hogy válogatott üzlet

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan fölszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket kielégíteni. Számos látogatásért esd 3281

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér II., I. em.

(a Gúcc hűsarcokkal egy házban.)

Búzáskalapok a legrovidebb idő alatt elkészülnek

Telefon 688.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat úgy helyben, mint vidéken. 1905

33117—1908. sz.

Hirdetmény.

A földművelésügyi m. kir. Miniszterium felügyelete alatt álló m. kir. országos központi mintapince ó és új borokat szándékozva vásárolni, felhívjuk Arad város bortermelő közönségét, miszerint november hó 18-ának déli 12 óráig a város fogyasztási hivatalánál bejelenteni sziveskedjék, hogy mennyi jöminőségű ó és új, asztali és pecsénye bor áll eladás céljából rendelkezésre.

Arad sz. kir. város tanácsának 1908. évi november hó 14-én tartott üléséből.

A városi tanács.

Permetező javítások elfogadásra!

M. kir. szabadalmazott

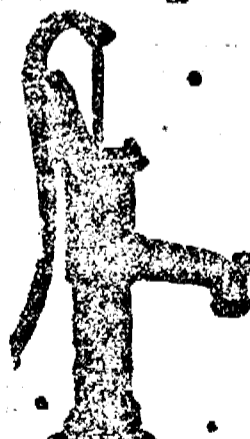
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Készítégeknek legalkalmasabbak, mert homokos és sáros víz használatakor sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás). hozzá való országos egységű csavarok és a legjobb minőségű beültetett gummirozszt kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzá való csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely helyi vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendők és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27

Kiadó úri lakás.

Szabadság-tér 3. sz. ház II. emeletén **hat szoba**, előszoba, fürdőszoba, konyha, kamra és cselédszobából álló lakás kiadó.

A lakás teljesen renovált, bérlő ez alkalommal való kívánságai a lehetőséghez képest figyelembe vétetnek.

Esetleg 3 udvari szobával a lakás megnagyobbítható. 3561

Bővebbet

Fodor és Reisinger

mérnökök irodájában.

4675—1908. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város 1909. és 1910. évi közuti költség előirányzatát 1908. november 12-től 1908. évi november hó 26-ig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra Aradon, a városháza első emeletén levő polgármesteri hivatalban az 1908. évi I. t. ez. 22. §-a értelmében közszemlére kiteszem azzal, hogy jogában áll minden polgárnak azt betekinteni és az ellen felszólamlásait ugyanazon idő alatt hozzám benyújtani.

Arad, 1908. november hó 11.

Varjassy,
polgármester.

Eladó házak és telkek.

1. Az aradi 1342. sz. tjkvben A. 1 sor sz. 1752. hrsz. a felvett Süveg-tér 5. sz. ház. udvar és kert.
2. az 1343. sz. tjkvben A. 1 sor 1753. hrsz. a felvett Süveg-tér 3. sz. ház. udvar és kert.
3. az 1343. sz. tjkvben A. 2. sor. 1784/b. hrsz. a felvett Aranykés-utcai üres telek.
4. az 1345. sz. tjkvben A. 1. sz. a felvett Süveg-tér 2. sz. ház. udvar és kert.
5. az 1346. sz. tjkvben A. 1. sor 1756. sz. a. Aranykés-utcai 1. sz. ház. udvar és kert.

szabad kézből eladó.

Venni szándékozók bővebb felvilágosításért

Vidákovits János

paszományos mesterhez, Ujvidék Duna-utca forduljanak. 3487

Aki

zamatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 30 filléért egy üveg 271

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

Hatásában

Felülmulhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Kapható a készítőnél:

241

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszerár, illatszertár és drogeriában.

Köhögés, Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál” cukorka

ára 60 fillér, és

„Tussinál” thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Valódi OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.

Legfinomabb

1331

ANGOL RUMOK.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomott Kurzweil János és Társa budapesti festőgyárának festékével.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —